

Előfizetési díj:
 Egész évre . . . 10 K — f
 Fél évre . . . 5 K — f
 Negyed évre . . . 2 K 50 f
 Egyes szám ára 20 fillér

Hirdetmények:
 3 hasábos petsor egyszer
 18 fillér, többszöri hirde-
 tésnél 14 fillér.

ZALAMEGYE

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

politikai, társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap
 szellemi részét illető közle-
 mények a szerkesztőséghez
 (Wlassics-utca 52. sz.), az
 anyagi részét illető közle-
 mények pedig a kiadóhiva-
 talhoz (Ujváros-utca 25. sz.)
 küldendők.

Kéziratokat
 nem küldünk vissza.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

A vármegye utjai.

Zalavármegye közigazgatási bizottsága mult heti ülésében tárgyalta a két évre szóló utfenntartási költségelőirányzatot. Ismét szőnyegre kerül tehát a vármegyei önkormányzat legfontosabb kérdése: az utügy.

Magyarország közgazdasági fellendülésének ideje alatt úgy az állam, mint a vármegyék roppant áldozatokat hoztak az utak kiépítésére, de még mindig nagyon távol állunk attól, hogy az úthálózat tökéletessége a gazdasági érdekekkel arányosan haladhasson. Sokkal gyorsabban fejlődik az élet, a forgalmi igények sokkal gyorsabban szaporodnak, mint az utépítésre szolgáló bevételek s a legnagyobb erőfeszítés mellett sem lehet lépést tartani az utak kiépítésének az élet követelményeivel. Így van ez még az utépítés előfeltételei tekintetében legjobb vidékeken is; nem is szólva azokról a vármegyékről, amelyeknek műútjai a mi viszonyainkhoz mérten rengeteg összegekbe kerülnek.

Hogy Magyarország úthálózata a közszükséglettel nem áll teljesen helyes arányban, részben annak a partikularizmusnak is tulajdonítható, amely közéletünk minden

terén uralkodott s amely a rendiségnek még ma is érezhető maradványa. Az a felfogás, amely az állami és önkormányzati funkciókat, hatáskört, feladatokat és érdekeket nem a közgazdasági, közigazgatási és kulturális átalakulás, fejlődés s az élet igényei, hanem pusztán hagyományok és hatalmi érdekek alapján osztotta meg, nem maradhatott hatás nélkül az élet egyetlen mozzanatában sem. Ez a felfogás bizonyos rendszertelenségre vezetett, amelyben a tulhajtott centralizáció összekeveredett a partikularizmussal s az átalakulás idején a vármegyék és községek egyik részről állami érdekű feladatok teljesítésében is teljesen a maguk erejére voltak utalva, másrészt a szabad mozgásban, elhatározásuk és eszelekvésük szabadságában korlátoztattak.

Az utépítés, az úthálózat megállapítása körül szintén tapasztalható a rendszeretelenség hatása. Már maga az a tény, hogy az állami és törvényhatósági útvonalak kijelölése csak úgy ötletszerűleg és nem annyira közgazdasági, mint inkább hadászati szempontok alapján történt; az a tény, hogy a községek a szoros értelemben vett vicinális utak tekintetében egyik helyen

teljesen el voltak hanyagolva, más helyen pedig az állam vagy a törvényhatóság a vicinális érdekek kielégítését is feladati körébe vonta; az a tény, hogy egyes fejlődésre képes vidékek a gazdasági haladásban rosz utjaik miatt elmaradtak, míg kevés forgalmu utvonalat kiépítettek, elég bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy egyes útvonalak sorsa a katonai térképek szerkesztőitől, magán érdektől, sokszor teljesen a véletlentől függött.

A legújabb időben azonban más irány kapott lábra. A kormány, ha egyelőre nem is képes az állami utakat nagyobb mérvben kiépíteni s az országos érdekeket szolgáló utak fenntartásáról gondoskodni, legalább segíteni iparkodik a vármegyéket; a vármegyék utügyét pedig helyesebb alapokra fektették a haladó élet s ennek követelményei.

Aki a multa panaszkodik; aki azt az ötletszerű gazdálkodást, a magánérdekeknek érvényesülését hánytorgatja, talán mond valami igazat. De ez már csak emlék; Zalavármegyében hála Isten régi emlék. Nálunk már régóta más szellem uralkodott. Nem a kastélyok szabták meg az utak irányát s a vármegye az elhagyottabb vidé-

TÁRCA.

A nagyasszony kezei.

A nagyasszony ibolya-szappannal mosta a kezeit. Puha, habos, apró kezei voltak a nagyasszonynak és az ibolya-szappan könnyű illata áradt ki a halvány-kékesen erezett fehér bőr alól. Bármilyen rátartó kis leány megirigyelhette volna a nagyasszony kezeit.

Apró legény voltam én akkor, de áhitatos bámulója a nagyasszony kezeinek. Valósággal beleszerettem a puha, ápolt kezekbe, melyeken esillogva-villogtak a drága gyémánttűzű gyűrűk és a puha, rózsaszínű csuklón a nehéz, értékes karkötők.

Fehér, ezüstös haja volt a nagyasszonynak és néha bizony ókulárét tett a szemére. Ez akkor volt, amikor a Gartenlaubet nézte mivelünk, gyermekekkel együtt és a puha, meleg kezeivel a hajunkat simogatta lágyan, szeretettel. Ilyenkor néha hátra dült a nagyasszony az óriási trónszerű, bársonyos karosszékben, ölébe tette az ókulárét és mondott szép, kedves történeteket, gyermekeknek valóit, búsat, mely vígan végződik, vigat, amelynek a vége olyan szomorú volt Istenem, hogy még Lackó, a léha Lackó is sirni kezdett, a kit pedig mi, gyerekek fakutyának hívtunk közönségesen.

Lágy, dallamos hangja volt a nagyasszonynak mindig, de mi mellett folyton a kezeit néztük, amelyeken úgy villogtak a drága aranykarikák, hogy belekápáztott a szemünk.

Am a nagyasszony kezeit mindenki csodálta. Mária néni, aki bizony sokkal lehetett fiatalabb a nagyasszonynál, csak éppen hogy ókulárét nem hordott; Zsiga bácsi, akinek olyan bajusza volt mint a kukoricakő, amelyből Ilonka csinált haját a megkontyolt babájának és mindenki, aki csak bejárt a házba.

— Ezek a jó áldott kezek! — mondta néha Zsiga bácsi, amikor ebéd után nagyokat szuszogott az asztalnál és a nagyasszony kezeit nézte, amelyek valami himzésen babráltak.

Nem is tudom, mióta ismertem én ezt a himzést. Én mindig úgy emlékeztem rá: egy lépesőn jön le egy kurta ruhás, ezer fodros szoknyájú finom kisasszony, toronymagas konttyal, mellette esipkegalléros, rövid nadrágos úr karddal az oldalán, aki udvariasan karját nyújtja a finom kisasszonynak. A rövidnadrágos urnak hiányzott az egyik lába és ezt himezte a nagyasszony esztendőket óta.

A léha Lackó egyszer meg is kérdezte a nagyasszonytól:

— Nénike, hát ennek a bácsinak nem nőtt lába?

Amely „bácsi“ kérdésért Lackó később kikapott Zsiga bácsitól.

Am akárhogy is, csudás kezek voltak e puha, hófehér kezek. Mindenki dicsérte és csodálta.

— Óh, óh, e jótévő, e drága kezek, a szegények és árvák istápolói! — szokta mondani sírva Mária néni, aki nénémnek szőltötta a nagyasszonyt. — Bizony titeket is én szegény árváim e kezek tartanak fenn — szólt aztán hozzáunk sóhajtozva és vörösre dörzsölte a szemeit.

Lackó, a fakutya, vigyorogva sugta a fülemben:

— Igen, a néni kezei azért mutogatja annyit a kezeit, hogy lássuk milyen szépek.

— Hát nem szépek? — kérdeztem megbotránkozva.

— De szépek, szépek, hanem mindig úgy tesz, mintha imádkoznék velük.

A léha Lackó tudniillik ellensége volt az imádkozásnak.

Én meg úgy szerettem volna össze-vissza csókolni ezeket az imádkozó kezeket. De semmiképpen nem lehetett. A nagyasszony nem engedte meg a kezesókot, ami maszatos szájjunkkal teljesen indokolt volt. De még nagyoknak sem engedte meg, hogy megcsókolják a kezeit. Ebéd után Zsiga bácsinak rendszeren nagyon jó kedve volt és amig szuszogva pislogott a nagyasszony kezeire, sűrűn mondogatván:

— Oh, ezek az áldott, jó kezek! — lekapta hirtelen a fejét sunyi módra és kezet akart csókolni.

A nagyasszonynak pir szökött ilyenkor az arcába és haragosan szólt rá a bácsira:

kek érdekeit is igyekezett kielégíteni. Ennek köszönhetjük, hogy türethető uthalózatunk és jó utjaink vannak s ma már nem csak foltozgatásra, hanem fokozatos haladásra is van kilátásunk.

Aki elfogulatlanul bírál és ítél, Zalavármegye ügyének kezelése tekintetében elismeréssel kell hogy adózzék a vármegyeének áldozatkészségéért, a vezetőknek gondosságáért. Annyi gonddal, annyi érdeklődéssel, kritikával kevés vármegyében kezelik az ügyet, mint nálunk. Az áldozatkészség és takarékoság jellemzi a költség-előirányzatot, amelyet a közigazgatási bizottság a legbehatóbban tárgyalt. A gazdasági érdekek s az egyes utvonalak fontosságának felismerése tekintetében pedig kifogásolni valót a legszigorubb kritika sem talál. Mert ha találna, bizonyosan hangoztatná is; nem vesződnék aprólékos dolgokkal.

A vármegye gazdasági érdekei szempontjából fontos, hogy ha az utépítés és fenntartás körül hibák vannak, azok ostoroztassanak és kiküszöböltessenek. Ilyen lényeges hibákról nem hallottunk. Az pedig, hogy egy kerékvető véletlenül rosszul lett felállítva; hogy itt-ott nagyobbat zökkenik vagy hogy az utkaparó egy tenyérszerű pocstát az ut közepén hagyott, annyira lényegtelen dolgok, hogy a nyilvánosság előtt nem érdemes velük vesződni. Örven-detes dolog azonban, hogy csak ilyen és hasonló kérdések képezik a kifogások tárgyát, mert ez azt bizonyítja, hogy a nagy dolgok rendben vannak.

A közigazgatási bizottság ülésén szó esett az utkaparók fizetéséről is, munkájáról is. Az államépítészeti hivatal főnöke az utkaparók fizetését 360 és 400 koronával állította be a költségelőirányzatba, ami valami csekély emelkedést jelentene rájuk

— De Zsigmond! Ne gyerekeskedjék. Tudja, hogy nem szeretem.

Senki sem esőkölt hát a nagyszasszonynak kezét, senki.

A nagyszasszony engem nagyon szeretett. Ha sétálni ment, engem vitt magával. Igaz ritkán esett meg ez, és akkor is rendszerint csak a szegény fájós lábú Tóni bácsihoz mentünk, aki jó barátja volt a nének és olyan unokatestvére, mint én Lackónak.

— Na, meglátogatam az én öreg barátomat! — szokta mondani a nagyszasszony néha és ekkor kézen fogott engem és elmentünk a szomszéd utcába. Ott lakott Tóni bácsi.

Tóni bácsi, szegény, nem tudott sétálni. Fájt a lába neki, köszvénye volt és mindig egy nagy székben ült az ablak mellett. Zsiga bácsi mondta otthon, hogy valamikor nagyon szép huszár volt a Tóni bácsi, aki sok katonának parancsolt és három csillagja volt aranyból, meg egy szép lova.

A buta Lackó ilyenkor is mindig okoskodott, hogy ugye most is azért nem jár sohase gyalog Tóni bácsi, mert megszokta a lóháton.

Mikor aztán mi a nagyszasszonnyal meglátogattuk a szegény Tóni bácsit, ő a fájós lábával mindig föl akart szökni a székéről és egész elvörösödve ült vissza. Biztosan nagyon fájt szegénynek a lába.

A nagyszasszony ilyenkor mosolyogva és szeretettel szorította meg a kezét.

nézve. A bizottság azonban nem helyezkedett a tervezet álláspontjára.

Az utkaparók munkásságát sokan kifogásolják és talán jogosan. De nincs-e abban is valami jogos motivum, hogy az utkaparó azon hivatalbeli állását csak mellékfogalkozásnak tekint, mert fizetéséből megélni nem tud? Más kereset után is lát; földet művel, állatot tenyészt. De ha az érem másik oldalát nézzük, az utkaparó az átlagos napszámnak megfelelő bért megkapja s emellett ruhát is kap, nyugdíjban is részesül. A napszámosnak pedig egész nap dolgoznia kell s az utkaparó sokszor keresve sem talál munkát. A hiba a szervezetben van. Nem látom be, miért kell annyi rendszeresített utkaparó. Elég volna talán kevesebb számú utfelügyelő, s hozzá néhány napszámos. A nyugdíjhoz kötött állások szertelen szaporítása nem vezet jóra s nagyon sok embert leszoktat a rendszeres munkáról és takarékoságról. Ha azonban nincs igazam s az utkaparók hadseregére feltétlenül szükség van, akkor azokat úgy kell fizetni, hogy fizetésükből megélhessenek s úgy kell ellenőrizni, hogy fizetésüket meg is szolgálják.

A kenyérkereső nő.

A felső körökben az a nézet, hogy a női kereskedelmi tanfolyamok számát lehetőleg korlátozni kell. Elég, ha minden második, harmadik évben lesz egyes vidéki városokban. A m. kir. államvasutak igazgatósága pedig hírlapok útján ismételt figyelemzteti a t. e. közönséget, hogy a kezelőnői állásra annyian vannak feljegyezve, miszerint rájuk évek múltán sem kerülhet sor s így az új kérvényezőket nem lehet figyelembe venni.

Van-e a két jellemző intézkedés között összefüggés? Ki tudná? Forrásuk azonban, úgy látszik, közös; a kenyérkereső nő hazánkban nem kaphat elég kenyeret. Ebből a hivatalos nézet szerint az következik, hogy ne adassék mód a kiképzésre sem, a mi a gyarló észjárás

— Na, na öreg barátom, ne erőltesse meg magát, megérthat.

Aztán odaült Tóni bácsi mellé és folyton mosolygott. Nekem egy esomé arany csillagot adtak a Tóni bácsi huszár-ruhájáról, hogy játszam velük s aztán kezdtek lassan beszélgetni egymással.

Kívánsi voltam, hogy mit beszélhetnek, mert a nagyszasszony olyan vidámnak látszott és sokszor esőndesen kacagott. Néha megfenyegette a puha, fehér kezével Tóni bácsit és jókedvűen mondta:

— Na, na, édes Tóni, maga napról-napra fiatalabb lesz.

És sugva felelt Tóni bácsi ilyenkor:

— Maga is édes Klára!

Ezután sokáig hallgattak. A nagyszasszony kinézett az ablakon és sóhajtott. Tóni bácsi zavartan köhintgetett.

Egyszer aztán fölállott a nagyszasszony.

— Menj, — mondta nekem — a másik szobában van a kendőm. Hozd be!

Kimentem. De az ajtó hasadékán át megdöbbenve láttam, hogy Tóni bácsi meg merte tenni azt, amit senki sem tett eddig, — megcsókolta a nagyszasszony kezét. S a nagyszasszony mosolygott hozzá.

Pakots József.

*szerint alapföltétele volna a versenyképességnek, a létküzdelen könnyebbítésének.

A numerus clausus lehet igen szép elv és intézmény. De hát akkor miért nem korlátozzák a versenyt az ügyvédi, orvosi, tanári pályán, az asztalosok és cipészek között s így tovább? Mert hát minden téren sok az eszkimó és kevés a főka. Miért alkalmazzák a barbarizmust éppen a kenyérkereső nővel szemben.

Furesa észjárás, hogy azért nem kell iskolát tartani, mert többen végeznek, mint a hányan helyet nyerhetnek. A mult századok penészes lomtárának dohos szaga áramlik ki ebből a jóakaratu atyai gondoskodásból. Az életküzdelenek így aztán elejét vesszük. Nem kell iskola, mert sokan tanulnak, sok a falatot kereső ember. Lebunkózni őket fizikailag nem lehet, tehát bunkózzuk le szellemüket. Kitérő megoldása a társadalmi kérdésnek s legfőképpen a nő-kérdésnek! Ugy látszik ez utóbbi, a hivatalos szemüvegen át tekintve a világ folyását, nem létezik. De föltéve, hogy létezik is, ha becsukjuk az iskolát, nem fog létezni. Így vonja le a tanulságot a hivatalos ész a szociáldemokrácia tanáiból, mely az iskolák nevelő hatásától várja eszméi megvalósulását. S ebben az országban vajmi szám-talanok azok, kik az iskolát, a betűt teszik felelőssé minden társadalmi bajért; pedig milyen jó volt az a bizonyos régi jó világ, mikor a tömeget a szent, az áhitatos butaságban lehetett tartani.

Hogy a női kereskedelmi tanfolyamok korlátozására vonatkozó rendelkezés még ríkítóbb színben tűnjék föl, el kellett azt is mondani, hogy annak költségeihez sem állam, sem hatóság egyetlen egy fillérrel sem járul, hanem merőben a társadalom tartja fenn. Ezért magasak is — eléggé helytelenül — a tandíjak. Hiszen ha az állam anyagi áldozatot viselne ez iskolák címén, legalább a rideg fiskalitással indokolható volna a magas intézkedés, ha nem is menthető.

Csodálatos, hogy az emberek mily nehezen szokják meg azt a gondolatot, hogy társadalmi kérdéseket törvényekkel s rendeletekkel megoldani nem lehet. Nálunk még mindig az a nézet látszik uralkodni, hogy egy-egy szépen papírra vetett intézkedéssel nyomban meg lehet javítani egy társadalmi réteg helyzetét és ki lehet ölni a társadalmi kérdéseket. Milyen tévedés! A magyar társadalom nem akarja létezőnek elismerni a dolgozó nőt, mely nem is az ujkor szülötte, hanem megvolt az emberiség bölcsőjénél. A modern kor csak abban különbözik a régítől, hogy a kenyérkereső nő számára számos életpályát kellene bővíteni, mert a statisztikának szinte kétségbevonhatatlan törvénye, hogy minél inkább húzódnak Nyugat felé, annál nagyobb a nők számbeli túlsúlya a férfiak fölött.

A lét sivár mezején lehet, sőt talán kell is a költészet rózsás látásával végig pillantani, hogy bearanyozza azt, de a reális való jelenségeit a poézis segítségével meg nem oldhatjuk. A dolgozó, a kenyérkereső nő jelensége a létviszonyok szükségképi folyamánya. Ezen változtatni, ezt kiküszöbölni azzal a jelszóval, hogy a nő helye a családi életben belül van, nem lehet. Sőt még akkor sem, ha mind betiltják a női kereskedelmi tanfolyamokat.

Kétségtelen, az volna az ideális állapot, ha minden nő természetes hivatásának, a családi életnek szentelhetné magát. De az említett statisztikai valóság, a városi élet okozta nehézségek a házasság létrejötte körül, kapcsolatban a városi viszonyok adta egyéb akadályokkal, a családfelelő korai elpusztulása stb. mint megannyi ok, hogy a társadalom a kenyérkereső nő fogalmával ne csak megbarátkozzék, hanem egvensen igyekezzék számára mind tágabb mezőket nyitni. Mekkora ellenmondás is van abban, hogy ez igazságok elismeréseképp alig nyitották meg az egyetemi tanulmányokat a nők számára s ime most más oldalon a leggyakorlatibb életpályákra való kiképzést akarják korlátozni velük szemben!

Nem kevésbé eredeti, hogy egészen természetesen találják, hogy a nő, a népbeli nő téglát hordjon, vagy gyárakban szívja a főtó levegőt, avagy a gazdaságban versenyt törje magát a férfival, de már azt nem, hogy az ugynevezett jobb osztálybeli nők járjanak kenyér után, mintha éppen ezekre nézve nem volna társadalmi tekintetből is sujtóbb e nehéz helyzet. Hiszen a modern nő-kérdés lényegileg a felsőbb rétegek szociális ügye. A nép asszonyai évezredek óta együtt küzdenek, sorvadnak és vesznek el a férfikkal. Ha ez helyes, miféle jögon korlátozzuk a

többi rétegek nőit a megélhetés nehéz küzdelmeiben? Mily botor politika éppen az »uralkodó« osztály részéről, ha saját elemei elől vágja el a haladás útjait s elvágja, mikor még ha akarna sem tudna leányairól úgy gondoskodni, a mint mindenesetre a legegyszerűbb, legtermészetesebb volna: a házassággal. Pedig még ekkor is, még ebben a kedvező esetben is nyílt kérdés maradna, hogy mi történjék, ha a kenyérkereső férfi kiderül?

Az államvasutak saját adminisztrációját beoszt-hatja úgy, mint azt érdeke követeli. A vasut megszabhatja, hol, mire s hány nőt kíván alkalmazni. De hogy a nő kiképzése, különösen kenyérkeresetre való kiképzése megnehezíttessék, lehetlenné tétessék, azt sem etikai, sem anyagi, általában szociálpolitikai indokokból nem szabad s ily rendelkezés teljesen tarthatatlan is. De a konkrét viszonyok okából is az, mert e pályákon a tolongás csak a fővárosban elevenebb, a vidéken ellenben a jelentkezők száma éppen nem mondható nagyoknak, holott éppen ez uton volna előidézhető, hogy a vidéki társadalom is megbarátkozzék a nők alkalmazásával, kenyérkeresetével.

Vármegyei élet.

Zalavármegye közigazg. bizottsága Hertelendy Ferenc főispán elnöklése alatt f. hó 9-én tartotta augusztus havi ülését, amelyen folyó ügyeket intézett el s a havi jelentések mellett a törvényhatósági közutak építési, fenntartási és kezelési kiadásairól, másrészt az ezen kiadások fedezésére rendelkezésre álló bevételekről 1905—6. évekre vonatkozólag a kir. államépítészeti hivatal által szerkesztett költségelőirányzatot tárgyalta.

Az *alispáni jelentés* szerint a személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztető esetek nem fordultak elő.

A vármegye területéről júliusban 14 tüzkárt jelentettek. Az összes kár 17.721 K, amelyből biztosítás folytán megtérült 12.858 K.

A közigazgatási viszonyok általában rosak. A tartós szárazság a kapás növényeket teljesen tönkretette; burgonya, kukorica, bab, amelyek a szegényebb nép főételét képezik, ugyszólván alig lesz; a gabona termés nagyon silány; különösen a kisbirtokosok gabonája oly roszul fizet, hogy magyar holdanként 3—4 metermázsát sem ad. A legelők teljesen kiégtek, sarju termés semmi, a birtokosok téli takarmányukat fogyasztják.

Ezekből önként következik, hogy a kinestári és egyéb köztartozások ezidő szerint nagyon esekély mértékben folynak be; talán a cséplés és szüret befejeztével nagyobb eredmény lesz elérhető. Attól lehet azonban tartani, hogy a felszaporodott köztartozások, az ideai válságos gazdasági év miatt, a legnagyobb erélyvel sem lesznek behajthatók.

Az országszerte volt jégverés Zalavármegyét sem kímélte meg. A beérkezett jelentések szerint július 22-én a szécseniszigeti körjegyzőséghez tartozó községeket a jég már harmadszor teljesen elverte; ugyanezen napon Lenti és Máhomfa községek határában levő szőlőket és a szántó-területeken még kint levő terményeket a dió- és tojás nagyságu jégeső teljesen megsemmisítette.

Július 26-án Alsópáhok, Szentgyörgyvár, Szent-andrás, Cserszegtomaj, Vonyarcz, Gyenesdiás és Sármellék községek határában levő szőlőket a tyuktojás nagyságu jég elverte s a kukoricában is nagymérvű károkat okozott; ugyanezen napon Gétyén, Bókaházán és Tilajban, valamint Zalaegerszegen is volt jégeső. Az adóelengedés céljából a bejelentés minden község részéről megtétt, melyek alapján sok helyütt a helyszíni szemle is megejtett.

Az *államépítészeti hivatal főnöke* jelentette, hogy az uttfentartási költségelőirányzat kiadási részébe felvette mindazon tételeket, amelyek a tvh. közuti hálózat s annak tartozékai, rendszeres kiépítése, fenntartása, kezelése és felügyelete, valamint a ki nem épített utak folytatolagos kiépítése érdekében a valódi szükségletnek megfelelően; de a szükséglettel a fedezet lehetőleg egyensúlyba hozatott s az éveken át mutatkozott deficit a minimumra szállított le.

Az utadóból befolyó összeg 400.000 koronában állítatott be a költségelőirányzatba, amely összeg megfelel a bizton remélhető bevételnek. Államsegélyből 60.000 K, vármegyei kölcsönből 62.000 K vétetett fel. A tetemes bevételek dacára az

egyensúly nem lett volna elérhető, ha a fedenyag beszerzésénél 67.000 K, illetve az érvényben levő s 11%-kal olcsóbb egységárakat tekintve, 43.000 K megtakarítás nem mutatkozna.

A fedenyag mennyisége 1905—6. évekre az 1903. évhez képest 10—15%-kal kevesebb lesz, de ez a hiány a közutak állapotát nem fogja oly károsan befolyásolni, hogy azért a rozoga hidak jó karba helyezését el kellene ejteni.

A költségelőirányzatnak a mult évihez képest változó tételei az előterjesztés szerint:

Az utbiztosok fizetése és lakpénze címénél a mult évi 16.300 koronával szemben 18.100 K.

Az utbiztosok a törvényhatóságokhoz kérvényt intéztek a XI. fizetési osztályba leendő sorozásuk iránt. Tekintettel arra, hogy az állami utmesterek szintén nincsenek rangosztályokba sorozva s a XI. fizetési osztályba való sorozás az utalpra 7000 K több kiadással járna, a kérelem teljesítése nem tartatott indokoltnak; de hogy az utbiztosok fizetése az utmesterek javadalmazásával lehetőleg összhangba hozassék, az államépítészeti hivatal azt javasolja, hogy az utbiztosok 1000 K kezdő fizetéssel alkalmaztassanak, amely 1600 koronáig emelkedhessék. Az e címen felvett 1800 K többlet az alkotandó szabályrendelet jóváhagyása után terhelné az utalapot.

Az utkaparók bére a mult évi 55.240 koronával szemben 62.640 koronában vétetett fel. A 7392 K több kiadás onnét származik, hogy az utkaparók bére 400 és 360 koronában irányoztatott elő, ami által ezek bére az állami utkaparók bérével hozatnék összhangba.

Fedenyag beszerzés és kavicsbánya bérek címén 67.000 koronával kevesebb irányoztatott elő. Műtárgyak javításánál szintén 12 000 K csökkenés mutatkozik.

Az uttest tartozékok fenntartására, miután sok helyen partbiztosítás, alagesővezés, korlát készítés stb. vált szükségessé, 7000 koronával emelkedett az előirányzat.

Emelkedett továbbá az új utak és hidak építésére felvett tétel 165.100 koronával, illetve az államsegélykép felvétel 60.000 K s a kölcsön útján fedezendő 62.000 K mint átmeneti kiadás leszámításával, 43.100 koronával.

Az ezen tétel terhére tervbe vett nagyobb munkálatok: a gyülevész—galamboki tvh. közuton levő Zalahid átépítése (122.000 K); a zala-bér—keszthelyi uton levő zalaszentgróti vámos hid (10.000 K); gelse—szentliszlói uton levő (6000 K), alsólendva—bellatinezi hid (8000 K), lenti—regedei uton levő hid (8000 K), kanizsa-paesai ut klinkerezése (8000 K), zalaszentmihály-zalaistvándi uton ártéri hid (12.000 K), Zalaegerszeg—bozsok—nemesapáti ut építése (4000 korona), galambok—komárvárosi ut építése (3.600 K), Csáktornya—dobrii uton levő hid (27.000 K), Alsólendva—letenyi uton levő hid (3600 K).

Az 1905. évi mérleg 676.000 korona bevétellel szemben 665 624 K 85 f kiadással zárul, vagyis 10.373 K 15 f bevételi többlet mutatkozik; az 1906 évi mérleg pedig 471.000 K bevétellel szemben 485.580 K 85 f kiadással zárul; a hiány 14.580 K 85 f. A két évi egyenleg szerint a hiány 4207 K 70 f, amely a munkák kivételénél remélhető megtakarításból volna fedezhető.

A *kir. tanfelügyelő* jelentette, hogy július hónapban meglátogatta a balatonfüredi Erzsébet szeretetházat, melynek új épületére a pályázat már kiíratott, meglátogatta a balatonfüredi állami felső népiskolát. Mindkét tanintézet tantestületével konferenciát tartott. Az állami iskola építkezése ügyében tárgyalást tartott a zánkai községi képviselőtestülettel és gondnoksággal. Meglátogatta a zalaszentjakabi, kékkuti, szepezdi, aszófői, tihanyi, balatonfüredi, balatonkisszölösi, örvényesi, nagypécselei, nemespécselei, tihanyi ev. ref., a szepezdi ág. ev., a kővágóörsi és balatonfüredi izraelita iskolákat s a balatonfüredi kisdudovodát és galamboki nyári gyermekmenedékházat. Az akali ev. ref. iskola dologi viszonyai ügyében az egyháztanácsal értekezletet tartott.

Miniszter ur rendeletére vizsgálatot tartott a podbreszti iskola személyi ügyeiben. Meglátogatta a drávaegyházi ujonan megnyílt állami kisdudovodát. Ugyanez Draskoveczen az opporoveezi iskolaszervezés, Szt Mária pedig az új tanerő ügyében intézkedett. Alsódomboron az ötödik tanerő és felszerelés ügyében tárgyalta az iskolaszékkel. A vármegyei gazdasági egyesület tikárával, mint az egyesület kiküldöttjével, tárgyalta Nagykanizsán és Galambokon az érdekeltséggel

egy önálló szaktanítós gazdasági ismétlő iskola ügyében.

A *kir. pénzügyigazgató* jelenti, hogy július hónapban befolyt egyenes adóban 264.821 K 84 f, míg a mult év július havában 136.551 K 86 f. Az ideai befizetés tehát 128.269 K 98 fillérrel kedvezőbb. 1903. év első hét hónapjában befizettetett 1,309 904 K 87 f, a folyó évben 1,710.231 K 44 f; az 1904. évi befizetés tehát 400.326 K 57 fillérrel több.

A fennálló 3,584.983 K 96 f adóhátralék a mult évi hátralék s az ideai esedékes adóösszegek 67,7%-ának felel meg.

Hadmentességi díjban befolyt 2294 K 14 f, míg a mult év július havában csak 300 K. Az ideai összes befizetés 15.931 K 19 f, ami 4507 K 55 fillérrel haladja meg a mult évi bevételt.

A dohány jövedéknél 215.596 K 65 f folyt be. Az ideai július havi bevétel 7290 K 07 f esökkenést tüntet fel, de a mult év első 7 hónapjához viszonyítva az idén a dohányból is 59.460 K 31 fillérrel több folyt be.

Bélyeg és jogilletékben 1904. júliusban bevettek 71.709 K 95 fillért. Az ideai júliusi bevétel 26.006 K 56 fillérrel, az egész évi 38.996 K 45 fillérrel emelkedett.

Illeték egyenértékben 1597 K 97 f, a tavalyihoz viszonyítva 790 koronával több fizettetett be.

Fogyasztási és italadóban 72.971 K 47 f volt a bevétel, míg 1903. júliusban 86.114 K 49 f. Csökkenés 13.163 K 02 f. Az év első hét hónapjában azonban a bevétel a tavalyihoz viszonyítva 430.284 K 32 fillérrel emelkedett.

Italmérségi illetékben 10.966 K 19 f folyt be. Többlet júliusban 857 K 18 f; az egész évben 23.018 K 18 f.

Sőjövédékben a bevétel — 16.775 K 66 f — júliusban 2457 K 81 fillérrel, az első hét hónapban 9750 K 10 fillérrel apadt.

Leiratott egyenes adóban 16.497 K 64 f, hadmentességi díjban 244 K. Fizetési halasztás 10 esetben, ideiglenes házadó mentesség 55 esetben engedélyeztetett.

Allatgyógyügy. A haszonállatok egészségi állapota, a lépfene, ragadós száj- és körömfájás, sertésorbáné és sertésvész folytonos terjedése miatt kedvezőtlenebb volt júliusban, mint az előző hónapban. A lépfene — az alsólendvai, sümegi és zalaszentgróti járásk kivételével — az egész vármegyében észleltetett; sőt a esáktornyai járás egy községében, ahol a védő ojtásokat az idén elmulasztották, továbbá Nagykanizsa város területén a betegség járványossá vált. A ragadós száj- és körömfájás a kanizsai, keszthelyi és paesai járáskban terjedt el. Sertésvész valamennyi s a sertésorbáné — három járás kivételével — szintén valamennyi járásban észleltetett.

Nagykanizsa város területén a f. év tavaszán megállapított takonykór továbbterjedését az alkalmazott óvintézkedések megakadályozták s a gyanus lovak is a zár alól feloldattak.

Kedvező jelenség, hogy a vármegye területén a veszettségnek egyetlen esete sem fordult elő.

Lépfene 15-, száj- és körömfájás 18, takonykór 1, hólyagos kiütés 4, sertésorbáné 18, sertésvész 30 községben észleltetett. Előfordult lovakon a mirigykór, szarvasmarhákon a sercegő üszök, járványos elvetélés, vérhas, fertőző tüdő- és mell hártagyulladás.

Védő ojtások történtek lépfene és sertésorbáné ellen 11 gazdaságban és 1 községben.

Az állatvásárokon a felhajtás kielégítő volt: mindamellét eladások részint vevők hiánya, részint az árak bizonytalansága s a fenyegető takarmányhiány miatt is gyér számban történtek. Az állatrakodó állomások forgalma erősen esökkent.

A kifogásolt állatvásárterek, valamint községi dögterek hiányai nagy részben pótolhattak.

Közegészségügy.

Dr. Hány István megyei tisztii főorvos által a közigazgatási bizottság elé terjesztett jelentés szerint a július havi száraz és meleg időjárás károsan nem befolyásolta a lakosság egészségét.

A *felnttek és gyermekek közegészsége* általában kedvező volt. Felntteknél váltóláz, gyermekek-nél heveny gyomor és bélhurutok észleltettek, amelyek jó gyógyulási százalékkal folytak le.

Fertőző bántalmak közül előfordult: ronesoló toroklob 16, hasihagymáz 20, kanyaró 51, vörheny 19, hókhurut 9, bárányhimlő 2 és fültőmirigylob 3 esetben. Elhalt: ronesoló toroklob-

ban 6, hasihagymában 3, kanyaróban 2, vörhenyben 2.

Rendőri boncolás 6 esetben teljesített, melyeknél a halál legközelebbi okát mérgezés, szívszélhűdés, elvérzés, vízbefulladás és tüdővízenyő képezte.

Hullaszemle előfordult 14. Súlyos sértést 7 esetben jelentettek. Öngyilkosságot 3 egyén követett el. Molnár András 79 éves sormási lakos és Gazda János 23 éves keszthelyi huszár agyonlőtték magukat; Fiszter Józsefné türjei lakos pedig felakasztotta magát.

Véletlen szerencsétlenség folytán 13 ember vesztette életét. Bognár András 42 éves szepetneki, Petrics József 18 éves duboviczai, Toplak László 14 éves szelniczai, Zver József 7 éves gumiliczai, Zanathy Mihály 27 éves vaspöri, Berta István 19 éves bozsoki és Németh Gyula 13 éves zalakoppányi lakosok a vízbe fulltak; Ács József nagykanizsai 3 éves fiú megégett; Verbanecz József 58 éves szászkői lakost a bika agyonszurta; Szabó Imre 66 éves kányavári és özv. Kovács Istvánné galamboki lakosok esés következtében szenvedett sérüléseik folytán haltak el; Barta Mária 15 éves kustánszegi lakost a villám ütötte agyon; Csóka Sándorné nyirádi lakos napszúrást kapott.

Szerencsétlen szülés kettő fordult elő.

Elmekórnak 6 esete képezte a hivatalos beavatkozás tárgyát. Kettő az orsz. elmeorvosi intézetbe, kettő megfigyelés céljából a közkórházba szállítottatott; kettő pedig házi ápolás alatt hagyatott. Orvosi gyógykezelésben 22 hét éven aluli gyermek nem részesült.

A járási és városi orvosok 59 község megvizsgálásáról tettek jelentést. A t. főorvos megvizsgálta a zalalövői, novai, zalaszentgróti és balatonfüredi nyilvános gyógyszertárakat; a balatonfüredi gyógyfürdőt; a zalalövői, novai és zalaszentgróti körjegyzőségekben az egészségügyi nyilvántartásokat.

Miután a keszthelyi kórház építése megakadt, a főorvos előterjesztést tett aziránt, hogy Keszthely község részletes jelentéstételre hívassék fel, hogy mik a kórház építésének akadályai s mily módon volnának azok elháríthatók.

Zalavármegye közgazdasági viszonyai július hóban.

Az elmúlt hónapban rendkívüli száraz, meleg időjárás uralkodott. Voltak ugyan elvétve vidékenként párázó esők és kisebb pár milliméteres csapadékok, de ezek csak cseppek voltak a nagy július havi aszály enyhítésére. Mindössze csak 15 m/m csapadékra tehető az esők mennyisége; az oly jótékony nyári harmatok is csak elvétve jelentkeztek, de a meleg szelek ezeket is csakhamar felszárították.

Emberemlékezet óta nem volt vármegyénkben ily nagy hőség és szárazság július havában, mely már az évek hosszú során csapadékokban mindig bővelkedett.

Június hó közepén a jégverte vidékeken kívül mutatkozó türethős terméskilátások a június hónap végével és a július hó elején mutatkozó hőség folytán leginkább a tavasziaknál redukálódtak, míg a buza aránylag legjobban kiviselte a hőséget.

Az aratás majdnem 1 héttel előbb kezdetvén meg mint normális esztendőkből, még az utolsó órában is leszállította a reményt. Buzánk minősége ugyan kiváló szép és nehéz, de a többi gabonaménu vékony szemű és könnyű árut képvisel.

Kényszerítés folytán nagyon silány árpák és zabok termettek ezidén vármegyénkben. A múlt hó közepén eszközölt hivatalos termés-becslés adatai szerint a következőképpen fog ezidei termésünk alakulni:

Buzával 1904. évben bevettették 94.313 kat. hold; termelt holdanként 5.78 mm., összesen 545.300 mm. 1903. évben termelt 657.928 mm.; az ideai termés tehát 112.628 m.-mázsával kevesebb.

Rozssal bevettették 85.207 kat. hold; termelt holdanként 5.52 mm., összesen 470.600 mm. 1903. évben termelt 546.396 mm.; az ideai termés 75.796 m.-mázsával kevesebb.

Árpával bevettették 33.367 kat. hold; termelt holdanként 5.57 mm., összesen 186.000 mm. 1903. évi termés 254.383 mm.; különbség 68.383 métermázsá.

Zabbal bevettették 24.034 kat. hold; termelt holdanként 5.84 mm., összesen 140.400 mm. 1903. évi termés 175.244 mm.; különbség 34.844 métermázsá.

Vagyis vármegyénkben ezidén hozzávetőleg 300.000 m/m gabonával kevesebb termelt mint múlt évben, mely mennyiség a jelenlegi árak mellett circa 4 millió 700.000 K értéket képvisel. Legsajnosabb azon körülmény, hogy különösen a kisgazdáknak van ezidén a legrosszabb termésük, mely 3—5 m/m-ra tehető holdankénti átlagban.

Ezen gyenge termés közgazdasági kihatását súlyosbítja azon körülmény, hogy vármegyénk nagyobb részében oly nagy jelentőségű tengeri ezidén csak fele termést fog adni, vagyis circa 200.000 m.-mázsával kevesebbet mint normális viszonyok közt; hogy a burgonya, a répafélék, a bab és borsó, a káposztafélék és kerti vetemények is igen silány eredményt ígérnek. A végre bekövetkezett esők ezen termények sorsán még valamit javítani fognak, a mely körülmény némi vigaszul szolgálhat.

A gabonafélék termése különösen azon vidékeken lett szalmára nézve is elégtelen, hol a múlt évben jelentkező egérkárak már előre megriktították az őszieket.

A szalmatermés az egérjárás mérvéhez arányítva vidékenként 15., 20., 25. sőt kisgazdáknál még 50%-al is kevesebb volt mint a múlt évben.

Az aratás, betakarítás és eséplési munkálatokra nézve azonban oly kedvező volt ezen állandó időjárás, hogy ezek fennakadás nélkül szokatlan gyorsan voltak végezhetőek; a kiszáradott talajban eddig ellenben rendkívüli nehézségekkel küzdött a tarlóbuktatási munkálat, mely csak lassan haladt előre, sőt már lehetlenné is vált a hosszan tartó száraz időben.

Aránylag még kedvező kilátásokat mutat a jégkárak által megkímélt szőlők termése és a gyümölcsfák hozama. De ezek is kívánják már az éltető csapadékot és különösen a gyümölcs már kezd hullani.

Sajnosan konstatáljuk, hogy a múlt július havában is voltak súlyos jégkárak, melyek Szécsisziget, Lenti, Jánka, Szentandráshely, Gétye, Cserszegtomaj, Vonyare, Gyenesdiás, Sármellék, Tilaj, Bókaháza, Hosszufalu, Szentgyörgyvár, Alsópáhok, Zsid, Keszthely és Tapoleza községek és városok határában leginkább a szőlőhegyekben, tengerikben és takarmányrépákban tettek tetemes károkat.

A rendkívüli aszály még súlyosabb helyzetet teremtett az állattartás és forgalom terén. Június végéig még türethős viszonyok voltak, a legelők még győzték gyengén a marhaállományt; — ezután azonban megakadt minden fűnövekvés, a vetett nyári takarmányok pedig elfonnyadtak.

A lóheresek második kaszálása már silányabb volt; a sarju, a csalamádé, a köles, a maglóher és a tarlólóher jórészt megsemmisült növekedési akadályok miatt olyannyira, hogy jelenleg már a legtöbb gazdaságban száraz takarmányra szorult az állatállomány, a legelő marha pedig a szó szoros értelmében koplal.

Hogy ezen takarmányhiány mit jelent, azt már észlelhetjük a vásárok forgalmának esőkenése és a jó árak visszaesésénél, mely visszaesés a tavaszi árakhoz képest 20—25%-ot tesz ki.

A helyzet súlyosbodik egyes vidékekre nézve az által is, hogy a járványos bántalmak terjedése ismét forgalmi akadályokat teremtett. Legkedvezőtlenebb viszony a száj- és körömfájás, a sertésorbáné és a sertésvész, nemkülönben a lépfene terjedésénél, mely egyes községekben, hol védőtás ezidén nem eszközöltetett, járványszerűleg lépett fel.

A hónap végével vármegyénkben a következő járványos bántalmak voltak elterjedve: takonykór 1 községben, ragadós száj- és körömfájás 3 járás 20 községben, ivarszervi hólyagos kiütés 9 községben, lépfene 11 községben, sertésorbáné 39 községben és sertésvész 81 községben, mely utóbbi bántalomnak nagy kiterjedése már évek óta nem volt észlelhető. Ezenkívül fordult elő: seregő üszök, járványos elvetélés, borjúknál fertőző tüdő és mellhártya gyuladási esetek.

A nagy hőség természetesen kedvezőtlen irányban befolyásolja az egészségi állapotokat és az állatok kondícióját.

Az országszerte uralkodó szárazság, a már kézzelfogható silány termés, a külföldön is uralkodó kedvezőtlen időjárás, részben a spekuláció is a gabonaáraknak oly emelkedését hozta magával, hogy ezen emelkedés ezidén a buza és tengerinél, részben a zabnál is ugrásszerűleg történt. Míg tehát a csekély fölösleg értékesítése jó viszonyok közt bonyolódik le és erős kereslet játszik közbe, addig másrészt a liszt,

a tengeri, bab és borsó, burgonya és főzelékfélék, a husnak magas ára a fogyasztó közönség gyengébb rétegeit ezidén nebezen sújtja és a megélhetési viszonyokat a jövő aratásig igen megnehezíti. Ezen viszonyokat első sorban az eddig uralkodott aszálynak tulajdoníthatjuk; — ellene azonban csak úgy küzdhetünk meg, ha a takarékoságot szigorúan szem előtt tartva, népünk minden rétegébe belevisszük azon tudatot, hogy egy *nélkülözésekkel terhes esztendő előtt állunk, mely megkívánja a körültekintést és a számítás, a takarékoságot és a nélkülözést*, — nehogy a jelenlegi közgazdasági viszonyaink egy silány évfolyam következtében ismét évekre visszafelődve elviselhetetlen állapotokat teremtsenek a jövőre nézve.

A nagy szárazság alkalmából Gruner Lajos közigazgatási bizottsági előadó a figyelmet arra is felhívta, hogy dacára a foganatban levő tűzrendészeti szabályoknak és építkezési szabályrendeleteknek, vármegyénk több járásában oly tűzveszélyes állapotok uralkodnak, hogy valóban esodának nevezhető, hogy vármegyénkben ezidáig még több nagyobb tűzveszély e nyár folyamán elő nem fordult. Pedig az utolsó hetekben elég tüzeset volt.

Számos községben ugyanis a takarmány és gabonakészletek közvetlenül a lakház és melléképületek mellé, a szűk udvarokban, a konyhától néha pár lépésnyire lesznek felhalmozva és a eséplésre összehordott gabonakészletek az idén oly gyakran uralkodó szelekre való tekintet nélkül eleséplve. Az apró eséplőkészletek szaporodása folytán egy községben 2—3 kis eséplőgép is dolgozik és viharos időjárás alatt különösen kockázatos a nagyon biztosságot. Nagyon sok községben, és pedig éppen a leginkább zsupptetővel ellátott szegényebb falvakban, nincsen betartva a tűztávlat, nincsenek közös eséplőhelyek, hiányos a vízkészlet-előállítás és a tűzoltószerek készletben tartása; hiányos a csupán önkéntes tűzoltó egyletekre bízott tűzoltás foganatosítása, mert a kötelező községi tűzoltóság és a tűzvédelem még csak rendeletben létezik. Gyakorlottság hiányában jórészt a pusztá véletlenség működik a tűzoltásnál közre; rendszer és fegyelem csak a kisebb városokban található már, mert a 10—15 év előtt oly szépen megindult községi tűzrendészet vármegyénkben határozottan visszaesett.

Legmelegebben ajánlom a tekintetes közigazgatási bizottságnak ezen fontos ügynek lelkes felkarolását azon kéréssel, hogy a hatósági közegek útján a m. kir. esendőség közbenjöttével, mely a tűzrendészet ellenőrzésével volna a falukban megbízandó, a rendeletekből kifolyó intézkedések nemcsak évről-évre és pedig már május havában volnának a legszélesebb körben a községekben ismertetve és végrehajtás alá kiadva, hanem eséplés idején ugyancsak a m. kir. esendőség által a viharos időben való eséplés birságolás mellett beszüntetve.

Ugyancsak ezen ügyvel kapcsolatban nagyobb társadalmi mozgalom volna megindítandó a községi tűzoltó egyesületek újból való szervezése és begyakorlására nézve is, nehogy az amugyis tűzveszélyesen épült falvainkban a mostani aszály és rosz termés által okozott nyomorusághoz még a fokozott tűzveszély által előidézett károk is járuljanak földünk népének pusztításához.

Uti képek.

Szent áhitattal néztem ki a vasuti kocsit ablakán a nagy síkságra, amelyen akadály nélkül kalandozhat az ember tekintete. Sehol egy domb; legfeljebb a falvak tornyai, a tanyák s az elaszott legelőkön álló gémes kutak állják útját. A vonat majdnem mindenütt vetések között halad. A rengeteg buzatáblákon hullámozott a sárguló kalász. Az aszály nyoma mindenütt meglátszott. Milyen kincs lehet ez a buzatenger Istentől megáldott esztendőben, mikor a ritkás, gyérfejú vetés is megmérhetetlen érték! A buza mellett ropant sok a kukorica, amelynek levelei a szárazság dacára haragos zöldek. Mindenütt intenzív kultúra nyomai. Nagy táblákon termelik a kender; sok helyen művelik a komlót s a nagyterjedelmű legelők már csak a múlt emlékeihez tartoznak. A falvak mellett feltűnedeznek a szépen művelt kertek s még a vasuti órházak melléke is tele van gyümölcsfákkal, amelyeknek ágait lehuzza a buja termés.

Ez hát a Bácska! A dunántuli ember a jólét

és az örökös vigasság hazájának tudja a Bácskát, amelyről öregeink meséket beszélnek. Szinte kíváncsian lestem, melyik állomáson ugrik fel a vonatra valami Horkay Feri féle alak, hol találkozom a Gyurkovics lányokkal s mindenütt kerestem a nagypoharu borozó kompániát, amely akószám issza a buckai bort. Mert a bácskai urak tudtak valamikor a legjobban inni, mulatni s ha valaki gazdag feleséget keresett, először a Bácskában nézett szét. Hogy az uri virtusok mennyiben állottak ellent az idő és civilizáció ostromának, nem tudtam megállapítani; de hogy a bácskai ur ma is többre tartja magát, mint holmi dombvidéki uraság, azt láttam.

Azt is láttam, hogy a nép elég jólétben él, szorgalmas és sok a gazdag paraszt. Csakhogy — fájdalom — ezek legnagyobb része nem magyar, hanem sváb és szerb. Az idegen nyelvű községekben a nép nem is ért magyarul. Az intelligencia azonban a szatbóctól a papig, a német községekben is teljesen magyar.

A Duna Tisza közének legdélibb sarka felé a láthatár peremén hegyek kéklének. Ezek már a Dunára másik partján levő szerémségi dombok. Szemközt fekszik Ujvidék, amelyet valóságos óriás kert vesz körül. Szőlő, gyümölcs, zöldség mindenféle. A szerbek kitűnő kertészek s földjeik termékenységét élelmesen és nagy szorgalommal használják ki. Ujvidék Magyarországnak talán legnagyobb zöldség piaca, amely az északi tengerig exportál. A vegetáció buja s egy-két héttel mindig előbbre van, mint a mi dombos vidékünkön. A bosztányos — így nevezik a kertészkedő földművest — napról napra szállítja terményeit az ujvidéki piacra egylovas szekeren. A földényben éjjel után két óraker már népesek az utcák s a terek, amelyeken óriás garmadákat raknak gyümölcsből, zöldségből. Valóságos börze. Mikor az adás-vétel megtörtént, elkezdődik a csomagolás. A gyümölcsöt kosarakba rakják, a zöldbabot, káposztát stb. zsákokba gyömöszölik, vagy garmadákszám szállítják az exportőrök helyiségeibe. A bosztányos kevés földből jól él, a kereskedő meggazdagodik s a város a nagy forgalom révén fellendül.

A közigazgatás Magyarországot »Európa éléstára« címmel ajándékozták meg. Az ujvidéki piacon láttam, hogy ezt a címet hogyan kellene valósággá tenni. A bosztányos szerb példáját kellene követnünk. Élelmezük Európát, de ne csak buzával és hussal, hanem drága gyümölcsessel, zöldséggel, a kert százféle termékeivel. Magyar vidékeken azonban erre alig van példa; sőt a magyar városokat is beköltözött bolgár és szerb kertészek élelmezik, a kik drágán haszonbérrel földből is jól élnek, míg a búzát termelő magyar szegényedik.

Ujvidék teljesen modern berendezésű város. Külső képe barátságos, megnyerő benyomást tesz az utasra. Utcái tiszták, középépületei szépek, sétaterületei gondozottak. A Duna partjág árnyékos sétány vezet. A várossal szemközt fekszik Pétervárad, amely már Horvátország területe; a városka fölötti magas sziklahegy fölött néz le a széles magyar rónaságra az erőd, amely uralja a Dunát. Hogy mennyi munkába és rengeteg pénzbe kerülhetett a kolossális bástyának a sziklákra való felépítése, elképzelni is nehéz; hogy mekkora területre terjednek ki az erődítmények, arról csak az adhat magának képet, aki körüljárta a várat. Egy egész hegygerinc csupa bástya, erődítmény, fal, kazamata. Órákig tart, amíg valaki megkerüli. Ebbe a sziklafészekbe szállásolta el magát 1849.-ben Kmetty tábornok 8—10 ezer emberével s innét vonult Temesvár felé, hogy a döntő ütközetben Görgeyt támogassa. Kmetty még odaért, Görgey nem...

A Dunán átvezető hajóhid még a régi állapotban van. Éppen olyan, mint egy századdal ezelőtt. A koosiközlekedést ez bonyolítja le. Épült már egy új hid is, de ez kizárólag vasúti hid. Ezen robog keresztül a pétervárad erőd alatt furt alagutból előbúvó keleti express. Érdekesség az utas részére. Az alagutból rögtön a roppant magas hidra ér a vonat.

A Duna bal partja már magyar terület ugyan, de egy része még a várerődítményekhez tartozik. Várakok húzódnak keresztül kasul. Ezekbe bele lehet ereszteni a Duna vizét. Az erődítményekhez tartozó terület szélein kapuk állnak s ezeken belül már nem adminisztrál a városi hatóság. Ez már katonai uralom alatt áll, a fekete-sárga szín s a kétféjű sas dominálnak. A kapuk természetesen nyitva vannak s teljesen szabad a

közlekedés. De mintha idegen országba ért volna a sétáló magyar, mikor átment a legszélső várakok hidján. A színek, a feliratok németek; a Duna parton járó kelő emberek szerbül beszélnek, az őrszoba előtt ülő bakák horvátok. — Gyerünk innét vissza Magyarországra. A várkapu pillére azonban feltartóztatott gyors visszavonulásomban és rácafolt az én balvéleményemre. Ime, mégis csak Magyarországon van ez a terület. Magyar fölírás is van itt, még pedig bőven. Az egyik pillérre nagy iromba betűkkel, vörös krétával vagyon felírva: „Mégis huncut a német“, a másikra: „Kutya vadra“; a fekete-sárga kapura pedig: „Éljen Kossuth Lajos“. Meglátszik a betűkön, hogy nemzetem egy éretlen és a nemzetiségi politika türelmességével még nem szaturált ifjú tagja eselekedte a legkevésbé sem hivatalos feliratokat. És nem törődöm vele, ha éretlen nemzetiségi politikusnak tartanak is, bevallom, hogy jól esett az én szememnek azokat az iromba betűket látniok a Magyar impérium határkövein.

Ujvidék városában ugyan nem sokat éljenzik Kossuth Lajost és a magyar nemzet egyéb hőseit. Legfeljebb zárt társaságokban. Mert a város legnagyobb része szerb, akik egyszersmind a leggazdagabbak is. A polgárság egy része német. A magyarországi szerbek központja Ujvidék. Itt jelennek meg a lapjaik; a híres Zasztava innét szórja felénk a nemzetiségi gyűlölet ostrombaságait s itt szítják a szerbek lelkében a magyarok elleni elkeseredést. Pedig bizonyára nem szolgáltunk rá. Hiszen mi vagyunk a világ legjámorabb népe, amely eltűr mindent, még a szerbeket is.

Akik a nemzetiségi kérdést csak úgy messziről ismerik, nem tudják, hogy mekkora veszedelem az a nagy engedékenység s az a nagy szabadság, amely az izgatók működését semmiben sem korlátozza. Az izgatásnak ugyszólván hivatalos színezetet lehet adni. Ujvidéken szerb főgymnasium van, amelynek tanulói nem akarnak magyarul beszélni.

Az a szerenese, hogy a nemzetiségi vidékeken erős és kitartó magyar intelligencia vetette meg a lábát, amely társadalmi téren erős harcot folytat a magyar kultúra terjesztéséért s a magyarság uralmáért. Ujvidéken is erős küzdelem folyik, amelynek eredményei szembetűnők. A béke felzúsz, az ellentét éles, amelyet még a felekezeti különbségek is erősítenek. Szerbek, katolikusok, zsidók, reformátusok vannak együtt nagyobb tömegekben.

Én azt hiszem, hogy a nemzetiségi kérdés itt a legakutabb, a legveszedelmesebb, pedig mindössze néhány száz ezer szerb tömörül csak körülötte. De erős intelligenciájuk, nagy vagyoni erejük és asszimiláló képességük van. Egy szerb paraszt ember valami okiratot írt alá. Virághnak hívták s egy szót sem tud magyarul.

Sok szomorú képet találtam a nemzetiségi vidékeken. Talán jobban kerestem, mint kellett volna. De találtam vigasztalót is. A magyar kultúra azért lassanként mégis hódít, habár a hódítás ára nagy s a gyümölcse gyűlölet. De majd lassan-lassan leköszörül ez is az idő.

Még csak Kameniczáról mondok néhány szót. A Duna jobb partján fekszik ez a kis falu, ahova Ujvidékről egy kis csavargózós jár. Nevezetessége egy remek szép park, amely gróf Erdődy tulajdonát képezi. Isteni szép a kilátás a domboldaltól, amely alatt a Duna folyik lassu méltósággal. Ünnepnep a kirándulóktól hemzsegek a gondozott utak, az árnyas ligetek. És a nemes gróf büszke rá, hogy kertjét milyen sokan látogatták; örül, hogy egy város legszebb kiránduló helye az ő tulajdona. Nálunk nem szokták a városi népet a magántulajdon képező parkokba boesátani. A mi uraink nemesek önmagukat, hanem kertjeiket is kínai fallal különítik el a közönséges emberektől s a népes világtól.

Soproni kereskedelmi és iparkamara köréből.

A szentgotthárdi m. kir. dohánygyári igazgatóság az üzemében a legközelebbi három évben felhasználandó kemény- és puhafa deszkák, keményfa pallók, padozat-deszkák, léposófák, puhafalécek stb. szállítására pályázatot hirdet. Az ajánlatok szeptember hó 6-ikáig nyújtandók be. A részletes föltételek a gyárigazgatóságnál tudhatók meg.

Sopron, 1904. évi augusztus hó 8.

A kerületi kereskedelmi- és iparkamara.

Hivatalos-rovat.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa közhírré teszi, hogy az 1904/5. évi ebadó összeírás a városi pénztárnál f. évi augusztus 16-tól 19-ig közszemlére tétetett, mely idő alatt jogában áll azt bárkinek betekinteni és észrevételeit ellene ezen időn belül megtenni.

Zalaegerszegen, 1904. évi augusztus hó 11-én Zalaegerszeg r. t. város tanácsa.

Várhidy Lajos
polgármester.

Figyelmeztetés! A nagyméltóságú magy. kir. Belügyminister úr mult hó 26-án 70106/III/b. számú rendeletével elrendelte, hogy Zalamegye egész területén a vad jogos szerzését igazoló hatósági igazolványok kapesán árusíthatók csak el vadak s az ily igazolványok híjával árusítók kihágást követelnek el, a mi 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Figyelmeztetem ebből kifolyólag Zalaegerszeg r. t. város közönségét, hogy az eladásra szánt vadak hol szerzését, a vadászati terület tulajdonosának, vagy bérlőjének, az illetékes községi előljáróság által is láttamozott bizonyítványa mellett árusíthatják csak el, vagy küldhetők el-árusításra postán s az ily bizonyítványokon a vad faja, neme és mennyisége is pontosan megjelölendő.

Zalaegerszeg, 1904. augusztus 12.

Csentericz Béla
r.-kapitány.

Hírek.

A vármegyházról. A folyó évi szeptember hó 12-én tartandó törvényhatósági bizottsági rendes közgyűlésre az 1905. évi megyei költségvetés megállapítása tárgyában teendő véleményes jelentés elkészítése végett az állandó választmány ülése az 1856. évi XXI-ik t.-c. 17. §-a értelmében folyó évi augusztus hó 27-én, ugyan a fent kitett közgyűlésen felveendő egyéb törvényhatósági ügyek közgyűlési tárgyalásának előkészítése végett pedig az állandó választmányi ülés folyó évi szeptember hó 2-án mindenkor délelőtt 9 órakor Zalaegerszegen a vármegyház gyűléstermében fog megtartatni.

Uj magyar nemesek. Ő felsége a király *Virius Vince* urodalmi jószágkormányzó és törvényes utódainak a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar nemességet „lesencetomaji“, *Elek Lipót* kereskedelmi tanácsos és törvényes utódainak a közügyek és a közigazgatás terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar nemességet „ujnépi“ előnévvel adományozta.

Ezredsegédtsízi áthelyezés. *Mihálovich Géza* honvéd huszár főhadnagy, a József Ágost királyi herceg parancsnoksága alatt álló, budapesti első számú honvéd huszárezredhez, ezredsegédtsíznek helyezettett át. Szívből gratulálunk!

Kinevezések. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Gruber Gyula* nagykanizsai róm. kath. főgymnasimni tornatanítót a nagyszabasi állami főgymnasiumhoz a X. fizetési osztály 3. fokozatába ideiglenes tornatanítónak nevezte ki. — A m. kir. igazságügyminiszter *Léránth József* zalaegerszegi kir. törvényszéki díjnokot a tapolezai kir. járásbíróhoz inokká nevezte ki. — A zalaegerszegi m. kir. pénzügyigazgatóság *Farkas Lajos* érettségi vizsgálatot tett zalaegerszegi lakost a zalaegerszegi m. kir. adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

A Balatoni Szövetség alakuló gyűlését Siófokon megtartotta az érdekelt három vármegye közönségének szép részvétele mellett. Dr. Óváry Ferenc országgyűlési képviselő nyitotta meg az ülést, üdvözlővén a megjelenteket; indítványára a gyűlés vezetésére gróf Széchenyi Imrét kérték fel. Dr. Óváry ezután ismertette az egyesület célját s az egybegyűlteket lelkes éljenzés között a szövetséget megalakultnak jelentette ki. Majd tárgyalták az alapszabálytervezetet s azt némi módosítással elfogadták. Végül megválasztották a szövetség tiszti karát. Tiszteletbeli elnök lett Széchenyi Imre gróf, elnök Bélaváry-Burghard Konrád főrendiházi tag, alelnökök Széchenyi Viktor gróf, dr. Óváry Ferenc és Szücs Béla, titkár dr. Kovács Dénes, pénztáros Várady Gyula, ellenőr Gelső Ignác. A választmányba vármegyéink részé-

ről bevászártattak: Hertelendy Ferenc, Csertán Károly, dr. Hány István, dr. Dezsényi Árpád, László Mihály, Virius Vince, Puthéány Géza báró, Halbik Cyprian, Fittler Sándor, Czemez Pál, dr. Lóczy Lajos, Takách Imre, Szentmiklóssy Gyula, Forster Géza, Ihász Nándor.

A zalaegerszegi felső kereskedelmi iskola sorsa. A zalaegerszegi kereskedelmi iskolának Nagykanizsára való áthelyezése a közoktatásügyi miniszteriumban, úgy látszik, már befejezett dolog. Nem rég a miniszter a városnak megfontolásra ajánlotta az áthelyezés kérdését; de magától érthető, hogy Zalaegerszeg, amely kulturális célokért annyi áldozatot hoz, visszafelé nem akar s ragaszkodik a kereskedelmi iskola fenntartásához. De nem csak a város, hanem a vármegye törvényhatósági bizottsága is felirt a miniszterhez, hogy az iskolát tartsa fenn. A felíratra megjött a válasz, amely Zalaegerszegre nézve nem nagyon biztató. A miniszter azt írja, hogy bár méltanyolja a vármegye közönségének a város kulturális intézményei iránt megnyilvánuló érdeklődését, ami az intézmény népszerűségének egyik beoszes és előnyös feltétele, de a helyi szempontok mellett országos érdekektől van függővé téve egy közintézmény fenntartásának kérdése. A kereskedelmi iskola fenntartásának úgy lehet helye, ha azt kereskedelmi és közgazdasági feltételek egyaránt indokolják. Ezek a feltételek pedig — a leirat szerint — nincsenek úgy meg Zalaegerszegen, mint Nagykanizsán s a két iskola egymás szomszédságában a közszükséglettel nem áll helyes arányban. A miniszter hangsúlyozza, hogy egyelőre nem kíván ugyan a zalaegerszegi felső kereskedelmi iskola megszüntetése iránt intézkedni, de annak fenntartására nem lát elég állapot. A leirat felhívja a vármegye alispánját, hogy a várost a leányiskolával szemben szerződésileg elvállalt kötelezettségeinek betartására figyelmeztesse, mert a serdülő leányoknak egészséges és a pedagógiai szempontoknak megfelelő iskolaépületben való nevelése a város elsőrendű érdeke.

Pályázat ösztöndíjra. Zalavármegye törvényhatósági bizottsága a Gyalóka Rozália féle ösztöndíjra pályázatot írt ki. Ezen évi 1000 korona ösztöndíjra pályázók folyamodványukat, vagyoni állapotukról kiállított hatósági bizonyítvánnyal, keresztlevelel és az 1903/4. évről szóló bizonyítvánnyal felszerelve, Zalavármegye törvényhatóságához címezve, legkésőbb *foló évi november 15-ig* Zalavármegye alispánjához nyújthatják be. Ezen ösztöndíjért csak zalavármegyei születésű, magyar nemzetiségű, róm. kath. vallású, szegénysorsu, kiváló jó magaviseletű és jó előmenetelű, Magyarország bármely gimnáziumának növendéke pályázhatik s a törvényhatósági bizottság az ösztöndíjat a legjobb bizonyítványokkal bíró és legszegényebb pályázó részére adományozza, aki az gimnáziumi tanulmányainak befejeztéig élvezheti, ha az adományozás feltételeit megtartja.

A zalaegerszegi új izr. templom teljesen felépült; belső berendezésén is csak az utolsó kalapácsütések vannak hátra. Az impozáns, szép épület külseje és belső berendezésének fénye egyaránt megfelel magasztos céljának. Az Isten dicsőségére s városunk díszére épült templom felavatási ünnepélye szeptember 1-én lesz. Az ünnepségek a városházának nagytermében d. e. 9 órákor díszközgyűléssel kezdődnek, amely után leteszik a zárókövet. A zárókövetélt isteni tisztelet követi. Este bankett lesz. Programm a következő: Dél előtt 11 órákor díszközgyűlés a városháza tanácstermében; a) elnöki megnyitó. Tartja Boshán Gyula hitk. elnök; b) a templom-építkezés története. Felolvassa Schlesinger Árm. hitk. titkár. Délután 3 órákor zárókövet-ünnepély az új templomban: 1. (Héber ének.) Éneklí a főkántor és az énekkar. 2. Hítség-éneklí a főkántor és az énekkar. 3. (Héber ének.) Éneklí a főkántor és az énekkar. 4. Építész jelenti a hitközség elnökének, hogy az építést befejezte és felkéri az elnököt, hogy a zárókövet helyezze el. Elnök röviden válaszol és felkéri a hitközség titkárát, hogy a zárókövet helyezendő okmányt olvassa fel. Titkár felolvassa, egy tokba helyezi. 5. (Héber ének.) Éneklí a főkántor és a kar. Ezen ének kísérete mellett a főrabbi, a hitközségi elnök, díszelnök, alelnök, jegyző, a szertartást végző másik főrabbi, a vidéki izr. hitközségek vezetői, a jelenlevő összes rabbik a templom előcsarnokába vonulnak, ahol az elnök elhelyezi a záró-

követ, amelyre az elősoroltak kalapács ütést tesznek. Ennek megtörténtével bevonulnak a templomba, elfoglalják helyeiket. 6. Körménét a thorákkal. A főkántor és a kar ezalatt a héber éneket éneklí. A szentély ajtaja nyitva áll, előtte a szertartást végző papok átvisszik a thorákat és elhelyezik a szentélyben. 7. A zalaegerszegi főrabbi meggyújtja az örök-méset. 8. Mincha (héber) ima. 9. Felavató beszéd. Ima a királyért. Tartja dr. Büchler Sándor keszthelyi főrabbi. 10. Hymnus. Éneklí a főkántor és az énekkar. Az énekszámokat Guttman Béla bécsi és Lechner Herman zalaegerszegi főkántorok látják el. Ünnepi lakoma este 8 órákor.

A Zala tisztogatása. A Zala medre annyira beiszaposodott, partja pedig bokrokkal úgy benőtt, hogy a víz a rétekre tolu és a partmenti birtokosoknak károkat okoz. Ennek elejét veendő, a város tanácsa felhívást intézett a parti birtokosokhoz, hogy a folyó medrét és partjait f. évi szeptember hó 30-ig annál is inkább megtisztítsák, mert ellenkező esetben a mulasztókat megbüntetik és a szükséges tisztogatást költséjükre eszközöztetik.

Trachoma kórház Nagykanizsán. Dr. Grósz Emil egyetemi tanár és kir. egészségügyi felügyelő Nagykanizsán tanulmány tárgyává tette, vajjon az ottani kórház nem lehetne-e állami támogatás mellett szemészeti osztállyal kibővíteni. Az egészségügyi felügyelő a Muraközben uralkodó egyiptomi szembaj (trachoma intenzív) gyógykezelését előzta a szemészeti osztály felállításával. A kórházi bizottság foglalkozott a tervbe vitt szemészeti osztállyal, de tekintettel arra, hogy az oda özőnlő trachomás betegek által esetleg az ezen betegségtől eddig mentes város is megfertőzötték, a kórháznak trachoma osztállyal való kibővítését a városi képviselőtestületnek nem javasolja.

Csáktornya képviselőtestülete Nuzsy Mátyás bíró elnöklésével tartott ülésén jegyzőkönyvileg öröklítette meg az elhunyt Probst Ferenc grófi pénztárosnak, a községi képviselőtestület ügybuzgó tagjának emlékezetét. — A Ternava patak szabályozására vonatkozó terveket jóváhagyás végett az alispáni hivatalhoz betérjesztik. — A „Csáktornya multja és jelene“ című mű költségeinek részbeni fedezésére Zrinyi Károly állami tanfőképző tanárnak az 1905. évi költségvetés terhére 500 K előleget engedélyeztek. A községi rendőrség szabályrendeletét, valamint a vásártartásra vonatkozólag alkotott szabályrendeletet a képviselőtestület megalkotta s jóváhagyás végett a vármegye törvényhatóságához betérjesztí. — A tűzoltó egyesület segélyét az 1905. évre 480 K-ra emelték fel. — Az urodalom megkeresésére a képviselőtestület kijelentette, hogy a Zrinyi emlékoszlop elhelyezésére szolgáló területet más célra a község nem használja fel; mert az emlékoszlop leleplezési ünnepén a község úgy is arra kötelezte magát, hogy az emlékoszlopot örök időn át fenntartja és gondozza.

A nagykanizsai irodalmi és művészeti kör dalárdája f. hó 11-én tartotta főpőbját azokból a darabokból, amelyekkel a f. hó 14-én Pécsen tartandó dunántúli dalosszövetségnek versennyel egybekötött dalünnepén részt vesz. Ugyanekkor helyezték az egyleti zászlóra a nagykanizsai hölgyek által ajándékozott díszes szalagot.

Hol és kinél lakott Pápa Deák Ferenc? A m. tud. Akadémia Deák Ferenc életrajzának megírásával dr. Ferenczi Zoltán író bizta meg, aki megállapítani szeretné, hogy Pápa Deák Ferenc hol és kinél lakott s felvilágosításért pápai ismerőseihez fordult, akik csaknem mindekit vállaltára fogtak ez ügyben, de mindezt eddig eredménytelenül. Kérjük azokat, akik ez ügyben felvilágosítást adhatnak, hogy szíves utbaigazításukat a szerkesztőséggel tudatni sziveskedjenek.

A mértékek ellenőrzése. A belügyminiszter erélyes hangu rendeletet intézett az összes rendőrhatalóságokhoz, a melyben szemükre lobbantja, hogy a mértékek ellenőrzése még mindig nagyon lanya, mert dacára, hogy 30 éves törvény intézkedik a mértékek használatáról, még igen sok helyütt patrikális módon a régi mérték (itec, rőf, véka) divik a kereskedelmi forgalomban. A miniszter elrendeli, hogy minden hibás, vagy hitelesítetlen mértéket kobozzon el a hatóság és szigorúan büntesse meg annak használóit. Érdekes, hogy a rendelet szerint a fakereskedők, kik a fát 4. 2. vagy 1 méternyi rakásokban árusítják, a rakások méreteit egy táblázatban kötelesek összefoglalni és minden faeladási helyen büntetés

terhe alatt kifüggeszteni. — Kéznel tartandó továbbá egy két méteres mérő rúd, hogy a vevő a méreteket megmérhesse, ezenfelül minden rakáson fel legyen jegyezve, látható módon, a köbirtalomnak megfelelő számjegye is. — A ki hitelesítetlen mértéket tart, hogy az élelmicikket, fát stb. kevesebb súlyban adja el, az 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Most már csak szigorú ellenőrzésre van szükség.

A két Tököli. Az öreg Tököli Miska cigányvajda két fiáról beszél a hir. A dáde nagyon szerette a saját nevét s ahány fia született, pedig sok született, valamennyit Mihályra kereszteltette. Az egyik Miska azután elnyomrodott s katonai szolgálatra teljesen alkalmatlanná vált. Irást is adtak neki róla. Ezt az irást azonban az ifjabb Miska vágta zsebre, aki ugyancsak fegyver alá való legény. Az ifjabb Tökölit esavargás miatt elfogták a esendőörök s legelőszőr is az iránt faggatták, hogy volt e sorozaton. A cigányok tudvalevőleg nagyon félnék a katonasortól. A legény elővágta az irást. A esendőörök annak sem hittek; kiderítették a turpisságot, a cigányt sor alá állították, az urak pedig menten mundérba bujtatták. A kanizsai kaszárnya udvarán tanulgatja a parádé marsot.

Szerencsétlenül járt. Dénes György misefai lakos befogta két pej lovát, hogy a mezőre menjen. A mint a förhénere lépett, lába megcsuszott, a kerék alá került, mely lábát eltörte. A súlyosan sérült embert beszállították a helybeli kórházba.

A fog atléta. Egy jókedvű társaságban erőpróbákat mutattak be. Az egyik az asztal emelgette, a másik kártyákat repegetett, a harmadik székét táncoltatott az orra hegyén stb. Egy vékony kis emberke bámulva nézte a vitői tornát s szeretett volna részt a dicsőségéből. Mikor azután egyik asztaltárs gunyolódva faggatta, hogy mit tud, nagy önézettel vágta ki, hogy ő fog-atléta. A társaság akármelyik tagját felemeli a fogával. Fogadtak egy hordó sörbe. Egy hetven kilós ur ráült a székre, amelynek hátára szalvétákat kötöttek s a fog-atléta neki-erőlködött a nagy munkának. A szék megmozdult ugyan, de kimozdította helyéből az atléta két jó fogát, amelyeket a pineér keresett össze az asztal alatt. A sört megcsapolták s az atléta vérző szívvel és foghelyekkel ivott reggelig.

Tűz. Zalaszentivánon Tóth János gazdánál eséplés közben a gőzgepből kirepült szikra meggyújtotta a magtártétöt. Szerencsére idejekorán észrevették s elnyomták a tüzet.

Furfangos házi szolga. E. J. háziszolga elment a minap egyik ószereshez, hogy egy öltözet ruhát vásároljon. Megalkudtak a ruhára s arát 16 koronában állapították meg. Mikor ennyiben rendben voltak, a vevő azzal állott elő, hogy minesen pénze, hanem adna a 16 koronáról váltót. Eladó beleegyezett ebbe azzal a kikötéssel, hogy a legény az apját is irassa alá. A vevő néhány nap mulva megjelent a váltóval, melyen atyja neve is rajta volt, de amint kitént, a háziszolga apjának az aláírása nem valódi. Most az ószeres a legény ellen fordul.

Gondatlan fuvaros. Kámán György fuvaros kocsiával megállt az utcán, lovat otthagya, maga meg betért egy üzletbe. A lovak valamitől megijedtek, elhatottak és rohantak végig egyik utcaából a másikba. Szerencsére senkiben sem tettek kárt és sikerült azokat elfogni. A gondatlan fuvaros ellen megtették a feljelentést.

Tartalékosok bevonulása. A m. kir. pápai 7. honvéd-huszár ezrednek városunkban állomásozó 2-ik osztályához folyó hó 21-én megkezdendő gyakorlatokra 300 tartalékos honvéd-huszár és két tartalékos hadnagy vonul be, akiket a város lakosságának helyeznek el.

Jó fiuk. Márton Ferenc boeskaai gazda két fia folyton veszekedett. A mult héten is hajba kaptak s eszeveszetteen verték egymást. Az apa szót akarta fiait választani, az egyiknek kiesavarta kezéből a kést, amely dulakodás közben a fiu hasába furódott. A súlyosan sebesült legényt kórházba kellett szállítani.

Halálos szerencsétlenség a forgó hintán. Csáktornyan a legutóbbi országos vásár alkalmával a forgó hintára Czuper Iván varasdi lakos felült s valószínűleg részeg állapotban a körhintáról leesett vagy leugrott, mi közben a közelben ácsorgó Novák Konrád nevű hét éves fiura esett, aki a súlyos ütéstől agrázkódást és koponya-csont törést szenvedett s 24 óra alatt meghalt.

A hivatalos vizsgálat feladata megállapítani, hogy véletlen szerencsétlenségnek vagy vétkezes gondatlanságnak esett áldozatául a szegény gyermek.

Nagy tűz volt f. hó 7-én vasárnap Orosztonyban, mely hétjómódu gazdát koldusbotra juttatott. A tűz Szent István udvarában ütött ki, ahol a csépeletlen gabona gyuladt ki. A nagy szárazságban a tűz gyorsan tova terjedt. Még hétfőn délelőtt is hatalmasan égett s csak délután szűnt meg. A kár 25. 30.000 koronára tehető.

Az augusztus 21-iki munkaszünet felfüggesztése. A kereskedelemügyi miniszter rendelete szerint a Szent István napot követő vasárnapra a vasárnapi munkaszünetet részlegesen felfüggesztette. Ugyanis hogy az ipari munka és az üzleti forgalom — főleg az élelmiszerrel kapcsolatos — ne szüneteljen két teljes napig, elrendelte, hogy mindaz az ipari munka, mely a kereskedelmi miniszternek mult évi június 12-ről szóló 28.550. számú rendelete szerint vasárnap csak délelőtt van megengedve, az augusztus 21-re eső vasárnapon kivételesen reggel 6 órától déli 12 óráig és este 6 órától kezdve zavartalanul végezhető.

Időjárás. Végre valahára megeredtek az ég esatornái s két nap egymás után kiadós esőnk volt. A föld jól átázott s most már a talaj megmunkálható állapotban van. Nagyon lendített az eső a gyümölcs és szőlőtermés kilátásain is. A mult hét eleje óta változó időjárás uralkodott. Az időjárás szerint azonban augusztus hátralevő részére tartós száraz idő várható. — Hogy a föld mennyire ki volt szikkadva s mily óriási víztömeget vett magába, a Zala folyón látszott leginkább, amely máskor ekkora eső után mindig megáradt; most pedig alig emelkedett a víz színe.

Kutya, macska hecc. Egy ártatlan macska betévedt a borbélyműhelybe, ahol a tanoncok unatkozva fogdozták a legyeket. Kapóra jött a nyomorult állat. Neki uszítottak egy ebet, amely azt darabokra szaggatta. Épületes multság a serdülő ifjaknak. A heccet rendező Figaro gyakornokot egyébként feljelentették állatkinzás miatt.

Példás kedvezményt léptetett életbe hazánk egyik legszebb és legkedveltebb fürdője Herkulesfürdő. Az igazgatóság mindazokat, kik szerény jövedelemmel bírnak, augusztus 26-tól kezdve 50%-os árkedvezményben részesíti úgy a lakás mint a páratlan gyógyhatású kéndús és kősós meleg fürdők árainál. Ismeretes, hogy a világhírű fürdők esalhatatlan sikerrel használatnak ischias, idült csusz, köszvény, bőr és csontbetegségek, aranyér, altesti bántalmak, vesebajok, vérszegénység, stb. ellen. Dícséretes cselekedet az igazgatóság részéről, hogy az említett kedvezmény által módot nyújt az intelligens közép osztálynak is, hogy Herkulesfürdő gyógyító és üdítő hatásában részesülhessen.

Kivételes nősülési engedélyek. Zalavármegye közigazgatási bizottsága kivételes nősülési engedélyt adott Matyasecz József renkőzi, Kovács György tördemiczi, Ruzsics Károly alibánfai, Péte Vendel sárhidai, Kósa János esentei, Zab József misefai, Radek Ferenc nyírvölgyi, Németh József kiskomáromi és Szerdahelyi Jenő nagykanizsai lakosoknak.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferenc József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan **Ferenc József keserűvizet.**

Az országos m. kir. színművészeti akadémián a beiratások az előkészítő osztályba szeptember hó 10. 11. 12-én, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember hó 13-án tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve. Az országos m. kir. színművészeti akadémiába való felvételhez megkívánthatnak: a. Szinpadias csinos alak. b. Tiszta kiejtésű csengő hang. c. Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad. véleményét) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. d. Annyi műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, a mennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e. Szülői, gyámi megegyezés. A mely jelentkezéssel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f. A jelentkező növendék csupán a való-

ságos és törvényes családi nevével irathatja be magát. g. Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy iskolai bizonyítvánnyal, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával mulhatatlanul igazolandó. h. Minden ujonnan jelentkező az előkészítő osztályba csak próbaidőre vétetik fel, ennek leteltével újabb vizsgálatnak vettetik alá. A fölvetel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségtelen vagy hanyag növendék elbocsáttatik. i. A belépő új növendék 2 korona beiratási díjat s 10 korona felvételi díjat, valamennyi növendék pedig 2 korona beiratási díjat, azonkívül 60 korona tandíjat tartozik 2 részletben u. m. 30 koronát a felvételtől és 30 koronát február 1-én előre fizetni. j. Minden felvett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvényt aláírni. Bővebb értesítést az intézet igazgatósága (Kerepesi-ut 1 sz. III. em.) készsége ad.

Vetőmagvak ára Mauthner Ödön budapesti magkereskedő értesítése szerint Budapesten nyers áruért 50 kilogrammonként: *lóhere* 85—90 K, *lucerna* 75—85 K, *muhar* 20 K, *téli borsó* 11—12 K, *téli búkköny* 13—14 K, *pohánka* 11 K, *köles* 8½ K, *biborhere* 22—24 K, *lófogu tengeri* 10

Allategészségügy. A földmivelségi miniszteriumhoz beérkezett hivatalos jelentések szerint vármegyénk területén július hó 7-én 1 községben takonykór és bőrféreg, 20 községben ragadós száj és körömfájás, 10 községben ivarszervi hólyagos kiütés, 1 községben rühkór, 39 községben sertésorbán és 83 községben sertésvész volt.

A soproni kiállítás.

A soproni kiállítást Szent-István nagján nyitják meg. A kiállítás, mint irtuk volt, az egész soproni kamarai kerületre terjed ki. Négy vármegye iparossága kel versenyre a nyugati széleken, hogy bemutassa a világnak azt, hogy a szomszéd osztrák iparral, a mely termékeivel különösen a Dunántúlnak ezen részét özönli el, bátran felveheti a versenyt, hogy a magyar ipar fejlettsége ezen a vidéken kielégítheti közönségünk legkényesebb igényeit is.

A kiállítók tömeges száma (közel 500, a mi a vidéki kiállításoknál ugyyszólván páratlan) a kiállított tárgyak minősége, de maga a kiállítási terület természeti és művészi szépsége valóban olybá avatták a soproni kiállítást, hogy számot tart nemcsak a Dunántúl, de az egész ország érdeklődésére. A kiállítók között ott vannak főuraink közül is sokan. Herceg Eszterházy remek kertészettét, csávai agyagipar gyárának remek készítményeit mutatja be. Kiállítanak továbbá Wieser József báró, Berg Miksa báró, Zichy Meskó Jakab gróf, Sugár Sándor, a sopronmegyei cukorgyárak, Patzenhofer Rezső lovag; borászatát bemutatja: Ruszt és Sopron városa; a nagy borkereskedők közül a Flandorffer és Russ cég; gyárosaink közül Kühne E. Magyaróvárról, Seltenhofer Frigyes és fia híres feeskendőgyára Sopronból, Soukup és Korb Kőszegről, a magyar áll. vasutak gazdasági gépgyára, a lajtajfalui juta-gyár és vegyészeti gyár stb.; a kisebb iparosok is legjobb készítményeiket mutatják be, nem egy van közülök olyan, a ki már az 1847-iki soproni kiállításon, továbbá a hazai és számos külföldi kiállításokon kitüntetésekert nyert. Megemlítésre külön is számot tart a háziipari kiállítás, amely igen szép képét nyújtja majd a Dunántúl háziiparának.

A kiállítás célját a kormány is méltányolja, nemcsak tetemes segínyt bocsájtott rendelkezésére, de egyébként is támogatja az iparosság derék vállalkozását; a vármegyék, egyes városok, a társadalom és pénzintézetek is meleg érdeklődést tanúsítottak a kiállítás iránt.

Emeli a kiállítás jelentőségét az is, hogy megnyitásával egyidejűleg felavatják a soproni kereskedelmi és iparkamarának díszes új székházát és vele egyidejűleg a kereskedelmi kamarák képviselői augusztus hó 21-én országos értekezletet, az iparosok pedig szeptember hó 4-én kongresszust tartanak. Az iparosok kongresszusán az országgyűlési képviselők közül előadóként szerepelnek: Hegedüs Lóránt, Mukits Simon, Lengyel Zoltán, Udvarny Ferenc és Heltai Ferenc. Előadó leend Gelléri Mór kir. tanácsos, továbbá Kirchnopf Frigyes kam. titkár is. — A megnyitási ünnepélyen a kereske-

delmi kormány Serényi Béla gróf államtitkárral, az országos iparegyesület Zichy Jenő gróffal, Thék Endrével és Gelléri Mórral képviselteti magát; jelen lesznek a négy megye főispánjai, élükön Széchenyi Emil gróffal, a kiállítás védnökével. Több vidéki és fővárosi egyesület természetileg jelenik meg a kiállításon, a többek között az augusztus hó 21-én délután rendezendő dalosünnepélyen Budapestről 160 taggal megjelenik a Ganz-gyár dalosegyesülete is.

Mindezekből látható, hogy Sopron közönsége igen mozgalmas napok elé néz a kiállítás tartama alatt. Kívánatos is, hogy az egész ország érdeklődjék a soproni vállalkozás iránt, amelynek a vidék gazdasági élete fellendítésének nemes és nagy céljain kívül még az másik, szintén nem kiesnyelendő célja is van, hogy az ország ismerje meg Sopron városát, a melynek annyi rosz hírét költötték már szándékosan és akaratlan is; ismerje meg annak hazafias lakosságát, győződjön meg a Sopronba jövők, hogy ennek városnak hazafisága nem alábbvaló bármely más törzsökös magyar városénál, hogy a nemzeti irányú fejlődés, a magyarosodás olyan diadalokat ért el itt, a melyekhez hasonlót egy hazai városunk sem tud felmutatni. Ezek mellett azt hisszük, hogy a kiállítás látogatására nagy vonzóerőt fog gyakorolni a város környékének páratlan szépsége is. A Fertő szomszédságában elterülő régi és kulturális jelentőséggel bíró város vidékén elterülő szelid hajlású dombokon a bájós kirándulóhelyek egész serege áll rendelkezésre azok részére, akik a természet szépségeiben gyönyörűséget találnak.

Tájékoztatóul a kiállítást látogatók részére. A soproni kiállítás végrehajtó bizottságának közbenjárására sikerült a kiállítást látogatók részére a győri és déli vasuton a következő kedvezményeket kieszközölnie:

A győri vasuton a látogatók, ha legalább 10-en utaznak, 33%-os utazási kedvezményben részesülnek. Vasárnaponként 50%-os kedvezményben részesülnek, kötelesek azonban csak egy napra érvényes menettérít jegyet váltani.

A déli vasutnál egyesületek és testületek tagjai tarthatnak számot vasuti kedvezményre, ha tagsági jegyüket és a kiállítási iroda által kiállítandó igazolványt felmutatják. A kedvezmény a következő: I. osztályu egész jeggyel oda és vissza a II. osztályon és II. osztályu egész jeggyel oda és vissza a III. osztályon lehet utazni.

A kiállításra szóló állandó belépő-jegy ára 5 korona.

Egyes jegy ára 40 f. 10 éven aluli gyermekek 10 f-t, katonák, diákok 20 f-t fizetnek. A kiállítók, a mennyiben 2 m² után fizetik a területdíjat, aroképes állandó szabadjegyre tarthatnak igényt.

A megnyitás napján (aug. 20.) d. u. 2 óráig a belépti-díj 2 K, a d. u. nemzeti ünnepre (Szt.-István napi) 1 K.

Piaczi árak a legutolsó hetivásárra 50 kilogrammonként.

búza	minőség	szerint	Kor.-tól	Kor.-ig
búza	minőség	szerint	—	10-20
rozs	»	»	—	7—
árpa	»	»	—	6-80
zab	»	»	—	6-50
tengeri	»	»	—	7-40

Foulard selyem 60 krajeártól 3 frt 70 krig meterenként bluzoknak vagy ruháknak. Bérmentve és már megvámolva, házhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény postafordultával. **Henneberg selyemgyára** Zürichben.

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.
Társszerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

Nyílt-tér. *)

NESTLE Letőkeletesebb tápszer-csecsemők részére.

Kísérleti célokra fél dobozok a 1 Korona. A tisztelt szülőknek proba dobozok és röpíratok ingyen rendelkezésre állnak a **NERUDA NÁNDORNAL** féle főraktárban **BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7 sz.**

Frissen szedett különféle faju
csemege szőlő

kapható:

LÉRÁNT GYÖRGY

liszt-, fűszer-, csemege és vegyes-
áru kereskedőnél

Kossuth Lajos-utca (Zalamegyei központi
takarékpénztár mellett).

Jónak, a jobb
az ellensége.

Tényleg a legjobb az eddig használatban levő
szappan, szóda, por, stb. anyagoknál vászon és pamut
ruhaneműek mosására, a Schicht által újonnan feltalált

mosókivonat,

„Asszonydicséret“

védjegyel,
a ruha beáztatására.

Előnyök:

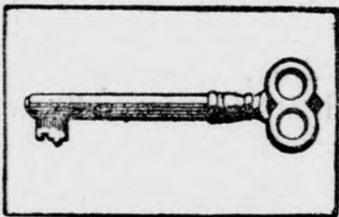
1. Az eddig szükséges volt mosási időt a felére
csökkenti.
2. Fáradtságot a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Minthogy tisztább, tehát fehérebbé is varázsolja
a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártal-
matlan, amiért az alant jegyzett cég kezességét
vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más
mosáznál.

Nélkülözhetetlenné válik minden háztasszony és
mosónőnél egy egyszeri kísérlet után.

— Mindenütt kapható. —

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“

jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan.
Minden káros alkatrésztől mentes.

..... Mindenütt kapható! .....

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab
szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével
legyen ellátva.

Schicht György, Aussig

A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai
szárazföldön.

A kinek

bármely budapesti hatóságnál, különö-
sen a kir. ministeriumokban elintézését
igénylő ügyei vannak és ezekben sür-
getésre, értesítésre vagy közbenjárásra
van szüksége, forduljon bizalommal a
nagyméltóságú magy. kir. kereskedelmi
Minister ur határozata folytán engedé-
lyezett katonai-, illetőségi-, honosítási-,
pénzbehajtási-, magán tudakozó-, köz-
igazgatási- stb. ügyeket intéző irodához

KEMÉNY ÉS TÁRSA

betéti társaság Budapest VI. Szondi-utca 28.

Zalavármegye területére képviselőt keresünk!

Keil-lakk

legkitünőbb mázolószer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér »Glasur« fénymáz 45 kr.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 20 kr.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Ján Ferenc cégnél Zalaegerszegen.

„MAYER“ gépgyár

vas- és fémöntöde részvénytársaság SZOMBATHELY.

Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

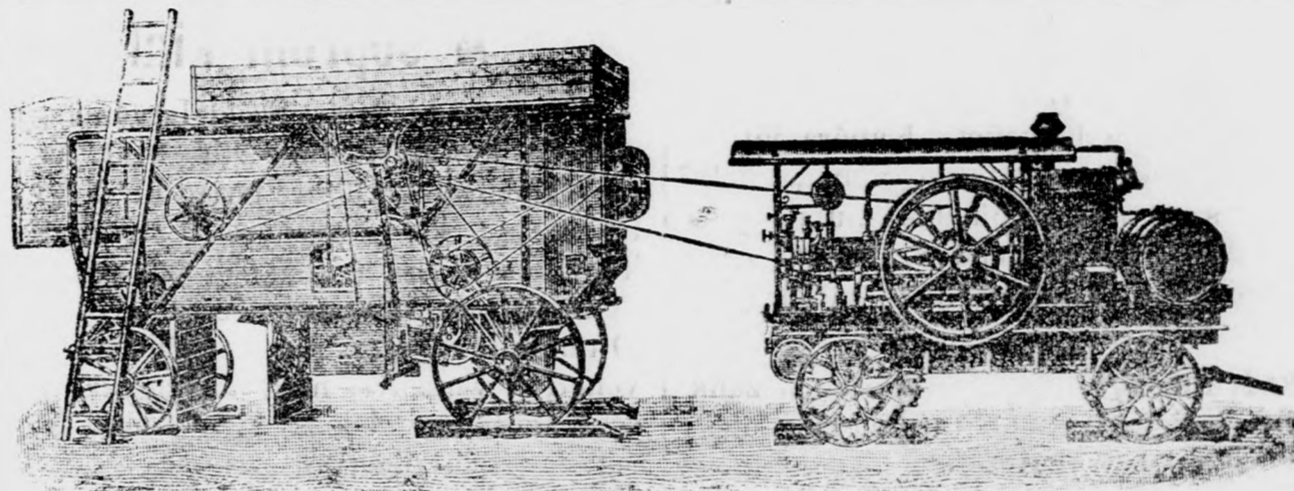
Készít miadennemű

Gazdasági gépeket, kiténő szerkezetű Benzin- és szivó-gázmotorokat 2-50 lóerőig

Benzin-motoros cséplőkészletek.

Legolesőbb üzem!

Tűzveszély kizárva!

Malomépítéset: Új hengerek, minden e szakmába vágó gép gyártása. Teljes mű-
malmi berendezések.

Különlegesség: Legújabb szerkezetű csavaros és szabadalmazott víznyo-
mású borsajtók.

Osborne D. M.-féle világhírű amerikai arató és kaszáló gépek magyar-
országi kizárólagos képviselőisége.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kivánatra minden szükségletre külön költségvetés.

UNGER ANTAL

KÖNYVNYOMDÁJA ÉS NYOMTATVÁNYRAKTÁRA

ZÖLD-UTCA. ZALAEGERSEGE. ZÖLD-UTCA.

— AJÁNLIJA —

RAKTÁRON LEVŐ NYOMTATVÁNYAIT

— ÜGYVEDEK, KÖZSÉGI- ÉS MÖRJEJYZÖK RÉSZÉRE. —

DÍSZMUNKÁK, MEGHÍVÓK, ELJEGYZÉSI- ÉS ESKETÉSI KÁR-
TYÁK, NÉVJEGYEK STB. LEGSZEBB KIVITELBEN, GYORSAN ÉS PONTOSAN

— KÉSZÍTETNEK. —

A NYOMDA A MAI KOR IGÉNYEINEK MEGFELELŐEN, ÚJAN

— VAN FELSZERELVE. —

LEVÉLBELI MEGKERESÉSEK A LEGPONTOSABBAN FOGANATOSÍTTATNAK.

GYÁSZLAPOK KÉT ÓRA ALATT KÉSZÍTETNEK.

Olcóság! Lelkiismeretességet!

Saját érdekében hirdessen kizárólag

LEOPOLD GYULA

hirdetési irodája által, Budapest, Erzsébet-körút 54.

Szakavatottságot! Pontosságot!

Császárfürdő

téli és nyári gyógyhely

BUDAPESTEN.

Elsőrangú kénes hévízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvizuszodákkal, kő- és kádfürdőkkel.

200 kényelmes lakoszobával.

Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

KÖSZVÉNY ÉS CSÜZ ELLEN LEGSIKEREBB

a KRIEGNER-féle

REPARATOR

1 üveg 2 korona, kis üveg 1 kor.

Főraktár: **KORONA - GYÓGYSZERTÁR,** Budapest, Calvin-tér.

KIVÁLÓ SZERENŐSE!
• ELŐZÉKENYSÉG!

SZERENŐSE NAPTÁR
INGYEN ÉS BÉRMENTVE!

KIRÁLYFI ÉS TÁRSA

BANKHÁZA, BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 60.

a magy. kir. szab. osztályosorszájk főbeosztó helye.

110,000 sorsjegyzet, 55,000 nyer. — Nyeremények összege 14,469,000 korona.

A Kisbirtokosok

Országos Földhitelintézete

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCZA 2.

300 koronától kezdve ad törlesztéses záloglevél-kölcsönöket, melyek után

Helyes kézpénzfelhasználással:		2% levonással:	
50 évre a tőke évi 5.40%-a	30 évre a tőke évi 5.20%-a	40	5.40%-a
10	5.60%-a	30	5.20%-a
20	5.80%-a	20	7.20%-a

fizetendő járadékul a törlesztéssel együtt.

Bővebb felvilágosítást az intézet díjmentesen ad.

HÔTEL PARIS SZÁJLODA

Szállodás: SIMON PÁL.

BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRÛT 25. SZ.

100 szoba 2-20 K-tól fejlebb kizárólagos és villanyvilágítással együtt. Fürdők, elegáns kávéház, étterem és sörcsarnok a házban. Villamos vasúti megállóhely az összes pályaudvarok és hajók felé.

REMINGTON

IRÓGÉP

ÚJ MODELLEJE megjelent!

PROSPEKTUST KÜLD

GLOGOWSKIH

BUDAPEST

ANDRÁSSY-ÛT 12.

Ön nagyon idősnek látszik!

Fesse haját a **CZERNY-féle**

Tanningene

HAJFESTŐ-SZERREL

Vidékiek kedvenc találkozó helye

KLIVÉNYI FERENCZ

vendéglős elsőrangú éttermei

Budapest, VI., Andrásy-út 39.

Künnö magyar konyha, valódi tiszta borok és a világhírű „PSCHORRBRÄU” egyedül kimerése.

Az egyedül létező valódi angol

SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol mely azonnal eltávolítja minden szepit, májfoltot, pattanást, mitesszert stb. és az arcnak üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Hölgyeknek nélkülözhetetlen!

Egy üveg ára 2.- K, hozzá ugorka-szappan 1.- K, puder 2.- K. Postai szétküldés naponta.

Főszétküldési hely: **Balassa Kornél** Gyógyszertára: Budapest — Erzsébetfalva.

VÉRGYÓGYÍTÁS

A legsikeresebb gyógymód: asthma, szív-, gyomor-, ideg- és borbaj, szélhűdés, elmezavar stb. ellen. Megalapítója és egyedül képviselője:

Dr KOVÁCS J. fővárosi orvos.

BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRÛT 18. SZ. I. EM.

Versenyen kívüli olcsó árak!

Elsőrangú angol és francia női ruha-kelme-közlönlegességek áruháza

LEON és OLÁI

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4.

Mintákat az ország minden részébe ingyen és bérmentve küldenek

OSERS és BAUER

MOTORGYÁR

BUDAPEST

V., Lipót-körút 7.

Benzin- és petrolin-motorok

BÉCS

Dresdnerstrasse 79-85.

Benzin- és petrolin-lokomobilok

Szivógáz-motorok 2-3 fillér üzemköltséggel.

Ezernyi berendezések működésben. — Elsőrendű gyártmány. — Kedvező fizetési feltételek.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik

UNGER ANTAL könyvnyomdájában

= Zalaegerszegen. =

Fernolendit

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓ.

cipő fényezés, a világ legjobb fényezője és Glanzcrème világos cipők számára legszébb fényt adnak és megtartják a színt állandóan. Sárga vagy barna bőrből készült foltos cipők Lyosin alkalmazásával egész új színt kapnak.

Alapítványt 1812.-ben. Gyárraktár Budapest, V. Lipót-körút 24. A levelek Bécsbe III/i. intézendők. A mosáshoz Brunnen-szappan veendő.

Arlejtési hirdetmény.

A zalaegerszegi magyar királyi állami felső kereskedelmi iskola tantermeinek fűtéséhez az 1904/5-ik iskolai évben szükséges

husz öl első minőségű bükkfa (hasábfa)

szállítása ügyében a zárt írásbeli ajánlatok alulírottához

1904. évi augusztus hó 28-án délelőtt 10 óráig

beadandók. A később érkezett ajánlatok nem jönnek figyelembe.

A zárt ajánlatok borítékjára „AJÁNLAT” irandó. Mintául egy félöl fa az iskola udvarába szállítandó.

Zalaegerszeg, 1904. augusztus 3.

Udvardy Ignác

állami felső kereskedelmi iskolai igazgató.

Somatose

oldható hősefőnyve
a hús tápanyagát tartalmazó (tojásfehérje és só) majonéz ital, könnyen oldható poralakban,
a lehető legjobb erősítő szer

enyeg, a táplálkozásban visszamaradt egyéneknek, mellbetegségeknek, idegbetegségeknek, gyomorbetegségeknek, gyermekágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, gyógyutóknak stb., stb.,

Vas-Somatose
alakjában különösen sápkórban szenvedőknek orvosilag ajánlva.

Somatose nagy mértékben emeli az étvágyat. Kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában. Csak eredeti csomagolásban valódi.

Festékgyárak elölött Bayer Fr. és társa, Elberfeld.

Fernolendit

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓ.

cipő fényezés, a világ legjobb fényezője és Glanzcrème világos cipők számára legszébb fényt adnak és megtartják a színt állandóan. Sárga vagy barna bőrből készült foltos cipők Lyosin alkalmazásával egész új színt kapnak.

Alapítványt 1812.-ben. Gyárraktár Budapest, V. Lipót-körút 24. A levelek Bécsbe III/i. intézendők. A mosáshoz Brunnen-szappan veendő.

Arlejtési hirdetmény.

A zalaegerszegi magyar királyi állami felső kereskedelmi iskola tantermeinek fűtéséhez az 1904/5-ik iskolai évben szükséges

husz öl első minőségű bükkfa (hasábfa)

szállítása ügyében a zárt írásbeli ajánlatok alulírottához

1904. évi augusztus hó 28-án délelőtt 10 óráig

beadandók. A később érkezett ajánlatok nem jönnek figyelembe.

A zárt ajánlatok borítékjára „AJÁNLAT” irandó. Mintául egy félöl fa az iskola udvarába szállítandó.

Zalaegerszeg, 1904. augusztus 3.

Udvardy Ignác

állami felső kereskedelmi iskolai igazgató.

A „Kávé király“-hoz

A ki nagyon jó zamatu s illatu kávét kedvel, az csakis „Király kávét“ vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve.

Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávét nem fog használni.

Ismeretes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illatu azonnal elillan, valamint minden izt s szagot felvesz, miért is ezen kiváló kávét lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kgros doboz	..	4 K 80 f
2 „	„	9 K — f
4 „	„	17 K 20 f

Ezen különleges pörkölt kávé kivül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra.

1 posta-csomag 5 kgr. legf. Cuba	K 13.50
1 „ „ 5 „ „ Ceylon	12.—
1 „ „ 5 „ „ Jamaica	11.20

BIRÓ és TÁRSA

a „Kávé király“-hoz.

Budapest, VI. Teréz-körut 2/a—b.

A „Kávé király“-hoz

**BRÁZAY FÉLE
SOSBORSZESZ**

**NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
E KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLEKELVE VAN!**

Egyéves önkéntességre elő-
készítő iskola Zsolnán.

A polgári iskola igazgatóságának fel-
ügyelete alatt.

Középiskolai tanárok!
Fényes taneredmény!

Tanfolyam kezdete f. évi szeptember 20-án.

Felvilágosítást ad

a tanfolyam igazgatósága.

Pénzt,
sok pénzt,

havonként 1000 koronáig
kereshet mindenki tiszt-
ességesen minden szak-
ismeret nélkül.

Küldje be címét E 473
jelige alatt a következő
címre: Annoncen-Ab-
teilung des „Merkur“
Mannheim, Meerfeldstr.

Vadászfegyverek, forgópisztolyok, töltények.

D. Horváth Győző

az „Arany Kaszá“-hoz
cimzettvas- és fűszer-
kereskedése.

ZALAEGRSZEG.

Ajánlja rendezett raktárát:

Mindennemű rudvasak, ekerészek, láncok,
konyhaedények, rézárak, épület- és butorvasa-
lások, szerszámok, gazdasági-, konyha-, ház-
tartási- és építkezési cikkek; fű-
szerek, lisztek, olajak, kenczék,
lagok, olaj- és porfestékek, kitűnő
kovács szén és gazda-
sági gépek raktára.

Cséplőgépolajak, gépszir

Zacherlin

Nagyszerűen hat, mint utolérhetlen rovarölő. Valódi csak palackokban.

Kapható Zalaegerszegen:

Hubinszky Adolfnál,
Kasztler Sándornál,
Gyarmati Vilmosnál,
Ján Ferencnél,
Fangler Mihálynál,
Kosztelitz Miksánál,
Reich Samunál,
Komlós Miksánál,

Bellatinczon:

Weisz Bélánál.

Jánosházán:

Federer Jenőnél,
Kohn Jakabnál,
Spitzer Sámuel utódánál:
Singer Sándornál.

Letenyén:

Eppinger Ignácánál,
Weisz Henrichnél.

Pacsán:

Schleffer M.-nél,
Pacsá és Vidéki Fogyasz-
tási és Értékesítő szövetke-
zetnél.